Влада - Радам!

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 231 (1981) ♦ Середа, 2 грудня 1998 року ♦ Ціна договірна

«У аграрного законодавця моди не можуть голодувати діти»

З прес-конференції Голови Верховної Ради України Олександра Ткаченка

Під час недавнього перебування у своєму виборчому окрузі на Черкащині Олександра Миколайовича особливо вразив такий факт. До нього підійшла вчителька і сказала: «Ви, як депутат і Голова Верховної Ради, приймайте не тільки закони, а й уживайте відповідних заходів, бо сьогодні діти від недоїдання непритомніють на уроках фізкультури». Що ж може зробити парламент? — замислився тоді його глава.

(Закінчення на 2-й стор.).

Парламентська хроніка

Вето Президента подолано

Ранкове і денне засідання 1 грудня

Відкриваючи ранкове засідання, глава парламенту Олександр Ткаченко привітав народних депутатів із сьомою річницею Всенародного референдуму 1 грудня 1991 року, який підтвердив волю українського народу до незалежності, і висловив переконання, що Україна переборе всі труднощі на шляху до заможної демократичної держави.

(Закінчення на 2-й стор.).

2 грудня

✔ Міжнародний день «Відміна рабства»

✔ 1919 року проголошено автономну державу Карпатська Україна

✔ 1874 року помер письменник Олекса Стороженко

✔ 1919 року почався Перший зимовий похід армії УНР під командуванням генерала М. Омеляновича-Павленка

✔ 1937 року народився поет П. Осадчук

У номер

Обіцянкам гріш ціна

Договір про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною та РФ навряд чи буде ратифіковано теперішнім складом Державної Думи. Такий погляд висловили добре обізнані джерела, що представляють ліві фракції Держдуми Росії, повідомляє «Інтерфакс».

Джерела вважають, що керівництво палати, змушене враховувати неоднозначне ставлення депутатів до цього документа (а також негативну оцінку, про яку неодноразово заявляв профільний комітет у справах СНД і зв'язках зі співвітчизниками), намагатиметься затягнути внесення питання щодо ратифікації до порядку денного пленарного засідання.

Запитайте в депутата

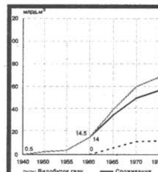
Від нас незалежний

Наш обранець Олександр Ржавський, один з незалежних депутатів, обіцяв поновити регулярний рух дизель-потягів на дільниці Попасна — Артемівськ. Виповнюється 120 років з дня початку експлуатації залізниці, яка, до речі, працювала і в роки війни. Кілька років тому поїзди ходили по п'ять разів щодня, недавно рух завмер. Нам нема чим доїхати в лікарню, на базар, в церкву.

Чи не забув про свою обіцянку народний депутат Ржавський?

ТКАЧЕНКО, КОЛЕСНИК, ОЛЬХОВИЧ (усього 83 підписи).

Артемівський район Донецької області.

Апетити енергодефіцитної країни

6—7

Скупий платить двічі, а ми — сто разів

Стихійне лихо в Закарпатті загрожує низкою аварій на нафто- і газопроводах, які можуть призвести до екологічної катастрофи в регіоні.

(Закінчення на 5-й стор.).

Трагедія

«Кінець світу» — кінець життя

Трагічно завершився сеанс одного із найкасовіших американських фільмів «Армагеддон» («Кінець світу»), що демонструвався у червоноградському кінотеатрі «Україна». На виході утворилася «пробка», внаслідок якої загинуло четверо дітей, 15 осіб травмовано. На місце трагедії виїхав голова облдержадміністрації М. Гладій. Сім'ям потерпілих надано допомогу на поховання та лікування. Компетентна комісія з'ясовує причини трагедії. Президент України Леонід Кучма висловив співчуття рідним загиблих.

Біс попутав

15

Передплата-99

«Голос України» проводить серед своїх передплатників розіграш «Лотереї «ГУ»-99». Тим, хто зробив свій вибір і передплатив нашу газету на рік або півроку, треба надіслати до редакції копію передплатної квитанції. На конверті обов'язково зробіть позначку «Лотерея «ГУ»-99». Розігруватимуться найрізноманітніші товари. І все це завдяки нашим спонсорам:

62. Інформаційно-правовому центру «Юрпрес» (генеральний директор Олександр Кучинський) — комплекти книг на кримінальну тематику, безкоштовна передплата на щотижневик «Кримінал-експрес».

63. Виробничому взуттєвому об'єднанню «Лугань» (генеральний директор Валерій Савченко) — 5 пар взуття.

64. Відкритому акціонерному товариству «Луганська обласна друкарня» (голова правління Володимир Кулінченко) — 3 шкільні набори.

65. Видавництву «Книжковий світ» (голова правління Микола Малахута) — 4 бібліотечки.

Друзі! Стежте за газетою. Щономера в нас збільшуватиметься асортимент товарів для розіграшу лотереї. Спробуйте і виграйте!

Увага: передплату на «ГУ» продовжено до 10 грудня

P.S.

○ Зупинення 3-го енергоблоку Чорнобильської АЕС відкладено до 15 грудня.

○ У потерпілих від повені районах Закарпатської області поновлено рух поїздів.

○ Ремонт ракетного крейсера «Москва», що його виконує Миколаївський суднобудівний завод на замовлення ВМФ Росії, знову «заморожено».

У номер

✔ Сімферополь

Відчути владу і відповідальність за неї

Голова Верховної Ради Криму Леонід Грач у телефонній розмові попросив Голову Верховної Ради України Олександра Ткаченка розглянути Конституцію автономії у парламенті України в заплановані терміни — 15—18 грудня і зробити все для того, щоб її було не лише розглянуто, а й підтримано народними депутатами.

«Я такі запевнення одержав», — заявив голова кримського парламенту в інтерв'ю журналістам. Л. Грач вважає, що прийняття Конституції «розв'яже геополітичні, соціально-політичні та міжетнічні проблеми, які нагромадилися в Криму, дасть можливість кримській владі відчути себе владою і відповідати за те, що вона влада».

✔ Київ

«Ножиці» комітету

Комітет Верховної Ради з питань бюджету під час доопрацювання поданого урядом проекту держбюджету-99 скоротив його непродуктивні витрати. У цей перелік потрапило фінансування післядипломної освіти практично в усіх відомствах, окрім системи освіти і охорони здоров'я. Ліквідовано асигнування на науково-технічні роботи, що теж були практично в усіх відомствах. Окрім цього, бюджетний комітет пропонує скоротити фінансування низки силових структур, витрати на функціонування адміністрації Президента і Кабінету міністрів.

Відлік розпочався

ПАРЄ дала Україні термін до червня наступного року для виконання нею зобов'язань, взятих під час вступу до Ради Європи.

Про це повідомили на прес-конференції у понеділок члени постійної делегації України в ПАРЄ. На думку депутата Євгена Мармазова, доповідь про виконання Україною зобов'язань, зроблена представниками Данії та Естонії, була «упередженою» і «загалом деструктивною». Є. Мармазов підкреслив також, що і він, і Василь Костицький у своїх виступах заявляли: в Україні «далеко не таке становище із дотриманням прав людини, як викладено в доповіді». Комітет прийняв рішення заслухати інформацію у квітні 1999 року, а в червні — доповідь.

Спільну мову знайдено

У Києві відбулися переговори української, молдовської та російської делегацій на рівні заступників міністрів закордонних справ з питання подальшого врегулювання придністровської проблеми.

Головна мета переговорів — визначити спільні позиції щодо проведення зустрічі на найвищому рівні, яку заплановано в Києві на грудень. На саміті передбачено підписати два документи: угоду щодо всеохоплюючого проекту поступового врегулювання між Республікою Молдова і Придністров'ям, а також протокол щодо гарантій дотримання цієї угоди.

За словами заступника міністра закордонних справ України Дмитра Ткача, учасники переговорів у Києві знайшли спільну мову. Він зазначив, що активна діяльність України у цьому питанні відповідає принципам її національної безпеки. «Жодна з країн не може почуватися спокійно, коли біля її кордонів є зона, що потребує врегулювання», — сказав він.

Є 2000-й універсальний верстат!

Верстатобудівний концерн «Веркон» випустив 2000-й універсальний токарний верстат. За складних економічних умов колектив підприємства не втрачає надії на піднесення виробництва конкурентоспроможної металообробної техніки. В цьому їх підтримує Київська міська адміністрація, зокрема її голова О. Омельченко, який відвідав завод і поздоровив його колектив зі значною подією.

Фото Івана БІЛЕНКА (ДІНАУ).

«У аграрного законодавця моди не можуть голодувати діти»

З прес-конференції Голови Верховної Ради України Олександра Ткаченка

(Початок на 1-й стор.).

Осінні підсумки, зимові плани

На думку Олександра Ткаченка, Верховна Рада певною мірою стала мобільніше працювати над розглядом і прийняттям законодавчих актів. Комітети стали предметніше і конструктивніше підходити до співпраці з виконавчими структурами.

2 грудня, у середу, парламент розпочне розгляд держбюджету на 1999 рік у першому читанні. Цьому передувала велика робота з опрацювання ряду законодавчих актів, пов'язаних із наповненням доходної частини бюджету. Голова парламенту вважає, що ВР у грудні повинна прийняти близько 45 законів, які дадуть можливість наповнити доходну частину бюджету і сприятимуть його прийняттю в цілому. 4 грудня депутати розглянуть питання про вступ до Міжпарламентської асамблеї СНД. Після 8 грудня до порядку денного буде внесено питання затвердження Конституції Криму.

Бюджет

Олександр Ткаченко сподівається, що процедура розгляду бюджету в першому читанні відповідатиме конституційним нормам і Регламенту, а приймуть документ 2—3 грудня. До 20 грудня проект бюджету має бути підготовлено до другого читання. До 22—25 грудня, вважає голова парламенту, бюджетний процес має отримати логічне завершення.

Олександр Миколайович визнав, що це, «можливо, далеко не той бюджет, який сьогодні задовольняв би всю державу, її громадян, уряд, Президента чи парламент». Тому до середини наступного року парламент має виробити і прийняти нову законодавчу базу — новий податковий кодекс, з таким розрахунком, щоб уже бюджет 2000 року затвердити на його основі.

Намір бюджетного комітету майже вдвічі збільшити доходну частину зведеного бюджету Олександр Ткаченко оцінив як «хороше бажання». На його переконання, можна поповнити бюджет на 20—25% за рахунок якості роботи, контролю за ВВП і податковими надходженнями. Приклад — за 10 місяців цього року близько 8,7 млрд. грн. надійшло до бюджету завдяки роботі податкової адміністрації.

Голова Верховної Ради не згоден із позицією Нацбанку, який пропонує розглядати основні засади грошово-кредитної політики вже після прийняття держбюджету. На його думку, НБУ «не хоче брати на себе відповідальність, а хоче визначитися з показниками валютного коридору та інфляції після прийняття бюджету».

Емісія

На думку голови парламенту, нині не треба боятися так званої «цільової» емісії. «Вона була, є і буде в будь-якій державі, і, гадаю, від цільової емісії ми теж нікуди не подінемося», — сказав Олександр Ткаченко. На його переконання, гроші повинні проходити через державний, а не комерційний банк. Курс гривні до долара наступного року, вважає Олександр Миколайович, матиме співвідношення один до чотирьох.

Міжпарламентська асамблея

«Настав час, коли український парламент повинен бути рівноправним представником у складі МПА країн СНД», — наголосив Олександр Ткаченко. На думку Голови Верховної Ради, слід рухатися в обох напрямках — і до різних європейських співтовариств, і на схід, де наша економіка великою мірою «зв'язана сьогодні і буде зв'язана ще багато десятиріч». Тому він вважає, що за вступ до МПА повинні проголосувати всі фракції, якщо «вони бажають добра своїй державі». Проголосувати так, як під час затвердження великомасштабного договору між Україною і Росією. Особливо народні демократи: «Бо в жодній фракції немає стільки депутатів, які так співпрацюють з російськими фірмами».

Не може бути

Під час поїздки на свій виборчий округ Олександра Ткаченка багато що вразило. «Не може бути так, щоб діти в школах за всіх складнощів нашої економіки не отримували склянки молока й булочку, — сказав Олександр Миколайович, — щоб сім'ї, які справді перебувають у матеріальній скруті, не отримували допомогу з боку держави. Щоб у сільській школі діти недоїдали, щоб на селі було безробіття. Щоб на Черкащині, котра є законодавцем «моди» в аграрному секторі, голодували діти». Голова Верховної Ради має намір провести з Прем'єр-міністром, міністром освіти, керівниками фракцій «не просто розмову». Вищий законодавчий орган разом із виконавчими структурами мусять подумати над тим, що треба зробити для надання посильної допомоги дітям і навчальним закладам. Олександр Ткаченко також повідомив, що в уряді невдовзі може з'явитися нова посада — віце-прем'єра з питань АПК.

Не треба

На порозі наступного тисячоліття, сказав Олександр Ткаченко, не треба лише критикувати одне одного. Співпраця всіх гілок влади — це «основа основ», яка повинна бути закладена в 1998 році і має принести користь і позитивні зрушення і в економіці, і, безперечно, у становленні нашої держави як економічно незалежної.

Трансляція

Чи можна збільшити ефективність роботи парламенту, якщо зняти пряму трансляцію сесійних засідань? — ще одне запитання журналістів. Бо як тільки відміняють трансляцію, знижується активність депутатів і їхнє бажання вносити пропозиції. На думку Олександра Ткаченка, доцільно було б транслювати розгляд лише окремих питань, які турбують усіх. «Я сам голосував би сьогодні «за». Це дало б більший коефіцієнт корисної дії Верховної Ради, менше красування і політизації, більше конкретної роботи», — сказав голова парламенту.

Столиця

Олександра Ткаченка дивує, що одна з фракцій блокує прийняття закону про столицю — місто Київ. Бо недоречності, які сьогодні маємо у Раді Європи, саме й стосуються питань самоврядування у нашій столиці. Розгляд цього законопроекту внесено до порядку денного на наступну п'ятницю. «Сподіваюся, що не буде «сліпого» блокування не заради інтересу громадян України, мешканців Києва, а через особисті амбіції», — зазначив голова парламенту, вважаючи, що слід прийняти цей закон в цілому у грудні.

Більшість

Кажуть, якщо не буде в парламенті більшості, його треба розпустити. «А в якому законі це написано?» — запитав Олександр Ткаченко журналістів. На його думку, це справа самих депутатів — записати чи ні до Конституції або закону статтю про обов'язкове створення парламентської більшості. Сьогодні в парламенті відіграє серйозну роль ситуативна більшість, яка щоденно виникає під час розгляду того чи іншого питання.

Юліана ШЕВЧУК.

Вето Президента подолано

Ранкове і денне засідання 1 грудня

Парламентська хроніка

(Початок на 1-й стор.).

Сесія висловилася за те, щоб наступного тижня, який за Регламентом відводиться для роботи в комітетах, працювати до 14.00 у пленарному режимі, а після перерви — в комітетах.

Після цього із заявами економічного та політичного змісту від фракцій виступили Михайло Бродський («Громада»), В'ячеслав Чорновіл (Рух), Юрій Самойленко (Партія зелених), Євген Красняков (КПУ), Наталія Вітренко (ПСПУ), Олег Тягнибок (позафракційний), Степан Гавриш (НДП).

Потім депутати приступили до обговорення першого питання порядку денного — проект закону України про порядок встановлення ставок податків і зборів (обов'язкових платежів), інших елементів податкових баз, а також пільг щодо оподаткування з пропозиціями Президента України.

Дискусія розгорнулася навколо пропозиції Президента надати право Кабінетові міністрів самостійно встановлювати розміри акцизних зборів і митних податків на окремі види продукції, що заборонялося згаданим законом і власне через що Президент наклав на нього вето.

Народні депутати наводили переконливі приклади, коли втрати консолідованого бюджету становлять понад 200 млн. гривень.

Підкреслювалося, що податкова політика, відповідно до Конституції, є прерогативою Верховної Ради і що Президент як гарант Конституції у цьому конкретному питанні її не дотримується.

Під час голосування проект закону з пропозиціями Президента набрав 27 голосів, за подолання вето на закон проголосували 342 депутати.

Розглядався також доопрацьований проект основних засад грошово-кредитної політики на 1999 рік.

Голова Комітету з питань фінансів і банківської діяльності Валерій Альошин поінформував депутатів, що цей проект супроводжує лист Національного банку. У ньому викладено прохання розглянути це питання після ухвалення політичного рішення про держбюджет-99.

Депутати прийняли постанову: доопрацьований проект основних засад грошово-кредитної політики Нацбанку направити до профільного комітету і повернутися до розгляду цього питання після ухвалення бюджету-99.

Сесія продовжила роботу на вечірньому засіданні.

Анатолій КАРАСЕНКО.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Бюджет може бути прийнято до нового року

Суддям — молока!

або Як неприєднані депутати борються за права власні і виборців

Конституція — закон для кожного

Як ми вже повідомляли, 17 листопада Конституційний суд розпочав розгляд справи за поданням групи народних депутатів, які оскоюють конституційність постанови ВР «Про внесення змін до Регламенту Верховної Ради України» від 13 травня 1998 року. Цими змінами, нагадаю, право на створення депутатських фракцій надано партіям, які подолали 4-відсотковий бар'єр на минулих парламентських виборах. Благородна мета — потреба політичної структурованості — на практиці виявилася не зовсім шляхетною до депутатів, які не захотіли приєднатися до партій-переможниць. Більшість із них, взявши планку в мажоритарних округах з блискучим результатом, у «завойованому» парламенті несподівано опинилися на другорядних ролях. Їхні інтереси після травневої постанови «мали на увазі».

Очевидно, процес остаточного винесення вердикту Конституційним судом затягнеться « в часі і просторі». Ні, справа не тільки в тому, що КС завалений роботою: нині тут у провадженні до сотні справ. Проблема навіть не в поглибленому вивченні юридичних тонкощів загадкового явища під назвою «Регламент Верховної Ради» — найбільшу складність під час підготовки рішення, безперечно, становитиме політичний підтекст даної справи. Це розуміють і самі судді, і представники сторін. І ті, й інші не приховують легкого сум'яття: визнання неконституційності постанови від 13 травня може поставити під сумнів більшість рішень Верховної Ради, прийнятих після цієї справді «дідькової» дати. І не тільки в цьому «веселий сюрприз». Повна підтримка Конституційним судом подання 51 депутата означатиме «великий переділ» — перевибори керівництва парламенту, голів комітетів, переформування фракцій, одне слово, появу нових цікавих вистав, оскільки всі переглянуті нами раніше грунтувалися на «художньому методі» постанови від 13 травня. Чи вам така перспектива? Це справді той випадок, коли суддям КС не позаздриш...

Ми дозволимо собі абстрагуватися від підтекстів і гіпотетичних перспектив і просто погортати Конституцію України. Можливо, метод не єдино правильний, але висвітлює промовисті факти.

Конституція передбачає рівні права всіх депутатів. Правда, це не завадило недавно Наталії Вітренко з прогресивно-соціалістичною прямотою поділити соратників і опонентів на сорти. «Батько» Конституції Михайло Сирота, один з авторів подання до КС, колег не сортує: він класифікує їх за видами. Перший — народні депутати (їх 39), що пройшли в парламент за мажоритарними і партійними списками; другий — тільки за партійними списками; третій — тільки за мажоритарними округами і, нарешті, четвертий — ті, що програли мажоритарне змагання, але стали депутатами завдяки партіям. Ситуація у зв'язку з цим дуже цікава, підсумовує свою класифікацію Михайло Дмитрович, і з ним важко не погодитися: дуже цікава. Навіть з великої поваги до змішаної виборчої системи мандат депутата «четвертого виду» викликає в більшості виборців зрозумілий скепсис. І даремно. Між іншим, фракційна належність власників саме цих мандатів закріплює їх перевагу над тими, що здобули перемогу в нелегкому бою в окремо взятому окрузі, а після 13 травня залишилися окремо взятими депутатами. Наприклад, під час обговорення будь-якого питання слово насамперед одержують представники фракцій (до «впертих» депутатів черга, як правило, не доходить). Вони ж мають змогу «світитися» в теле-радіоефірі, перед українським електоратом, завойовуючи собі очки на наступні вибори. Про квотовий розподіл посад у комітетах не нагадуватиму — і так зрозуміло: не залежний від фракції, не залежний від посад.

А прихильники твердої фракційної «руки» вважають, що постанова про внесення змін до Регламенту сприяла оптимізації роботи ВР, закріпивши взятий курс на політичну структурованість. Цю тезу автори подання спростовують з допомогою «арифметики». «В минулому парламенті було 10 депутатських груп і фракцій і в цьому — 10. У тій ВР не було чіткої більшості, а була ситуативна, і в цій так само. Тож про жодну структурованість і створенння більшості не може бути й мови. Зате в минулому парламенті не було політичного диктату». Виступаючи на засіданні КС, Михайло Сирота зачепив тему... шляхетності: «Незважаючи на мажоритарну систему виборів 94 року, безпартійні мажоритарники вчинили по-джентльменськи і надали можливість організувати партійним депутатам фракції. Нині партійні депутати діють іншими методами і не дозволяють мажоритарникам створювати свої групи, хоча в нас змішана, а не суто пропорційна система виборів. Якби фракція складалася тільки з членів однієї партії, ще була б якась логіка. А так?» — риторично запитав пан Сирота.

Парламентарії, котрі підписалися під поданням до Конституційного суду, вважають: постанова суперечить не тільки п'яти статтям Конституції та закону про статус народного депутата, а й ущемлює права виборців, які стоять за ним. Дискримінація прав неприєднаних мажоритарників автоматично дорівнює дискримінації їхнього електорату. А це вже не просто арифметика... Автори подання наголошують: вони борються за свою депутатську групу не для того, щоб краще жилося кожному з них, а для того, щоб мати змогу впливати на ситуацію в окрузі і в суспільстві в цілому. Таким чином, ця, здавалося би, вузькопарламентська проблема переростає у глобальну. Не виключено, жартували журналісти, що найсвідоміші виборці тепер «вибиватимуть» під стінами Верховної Ради не зарплату чи пільги, а право своєму обранцеві на створення депутатської групи. Щоправда, ефект від такого «вибивання» «тішить» наперед...

Ініціатори подання вбачають невідповідність Конституції прийнятих у травні змін до Регламенту ще й у тому, що їх благословили постановою, тоді як будь-яке втручання в Регламент, який має силу закону, має здійснюватися у відповідному законодавчому процесі, себто оформлятися законом. Крім того, на момент прийняття постанови (за твердженням представників ініціативної групи, вона була компіляцією кількох варіантів, котру прийняли з голосу за майстерного диригування процесом одного з головуючих тодішньої тимчасової президії) ще не було обрано Голову Верховної Ради. Це також дає привід сумніватися в легітимності даного документа, адже в Конституції сказано: акти, прийняті ВР, підписує її голова.

На засіданні КС представники сторони «позивача» порушували питання не тільки неконституційності, а й нераціональності травневої постанови. Саме життя її «спростувало», хоча не викреслило з багатотомної творчості ВР. Якщо згадати деякі приклади з найновітнішої історії, можна справді замислитися над алогічністю деяких рішень. Наприклад, є повноцінна фракція Селянської партії, яка недавно відбрунькувалася від єдиного організму соціалістів і селян. Найпарадоксальніше, що на цьому організмі «ампутація» не позначилася: соціалісти з частиною селян залишилися в спілці «Лівий центр», поза яким спокійно згуртувалися однодумці Сергія Довганя.

Не переймаються зайвими клопотами і члени єдиної депутатської групи «Незалежні», також, між іншим, створеної постфактум. То, може, і справді справедливо обурюються автори подання: «У правовому відношенні не повинно бути подвійних стандартів. Комусь — зелене світло, комусь — жорсткі вимоги постанови»?

Утім, тут знову випливає на поверхню політичний підтекст. Його мимоволі засвітило запитання і репліка залученого до участі у розгляді справи народного депутата, члена фракції НДП Олександра Бандурки: «Яку орієнтацію матиме ваша фракція, якщо ви її доб'єтеся, адже весь політичний спектр у парламенті вже представлений? Я зрозумів — центристської, тоді запрошую вас до нашої фракції» (!)

«Тонкий натяк» зрозумілий, дехто з «центристською орієнтацією» дуже бажає, щоб у політичному спектрі не залишилося місця для депутатської групи з правами фракції під орієнтовною назвою «Українська перспектива». Саме в ній, кажуть обізнані, мають згуртуватися прихильники справжніх реформ у суспільстві, серед яких до того ж є люди вочевидь не бідні. Даруйте за мимовільну тавтологію, але перспектива в «перспективі» є: згадаймо недавній вихід з дружніх лав НДП представників нафтогазових структур. Сподіваюсь, і цей «тонкий натяк» ви зрозуміли.

Конституційний суд думає. В контексті наведених фактів думати важко до неймовірності. Тим часом, в Основному Законі підкреслено: «Ніхто не може бути примушений до вступу у будь-яке об'єднання або обмежений у правах за належністю або неналежністю до політичної партії або громадської організації». А Конституція, між іншим, — закон для кожного. Для законодавців — не виняток. Хоча, звичайно, як можна абстрагуватися від політичних нюансів, як продертися через юридичні хащі?

Здається, саме час сторонам — і мажоритарникам, і фракційникам — дружно подбати про доставку безплатного молока суддям Конституційного суду...

Людмила КОХАНЕЦЬ.

Конституція, між іншим, — закон для кожного. Для законодавців — не виняток

Мал. Анатолія АНДРЄЄВА.

Медицина повинна лишатися безплатною

Нотатки з приводу

Конституційний суд України 1 грудня визнав, що 61 пункт постанови Кабінету міністрів «Про затвердження переліку платних послуг, які надаються в державних закладах охорони здоров'я та вищих медичних закладах освіти» від 17 вересня 1996 року не відповідає Основному Закону нашої держави.

Як зазначив на прес-конференції суддя, доповідач у справі Микола Козюбра, це рішення продовжило притаманну КС лінію стояти на сторожі Конституції. Адже хоча й немає чітко визначеного поняття, що таке медичні послуги, більшість положень зазначеної постанови може трактуватися як надання лікувальної та медичної допомоги. Окрім того, запровадження добровільної компенсації від хворих також суперечить Основному Законові України. Конституційний суд визнав, що до переліку медичних послуг можна віднести лише: медичний огляд осіб для отримання посвідчення водія транспортних засобів, для отримання дозволу на право отримання та носіння зброї громадянами, за винятком військовослужбовців і посадових осіб, носіння зброї якими передбачено законодавством, для отримання відповідних документів на виїзд громадян за кордон, за викликом родичів, що проживають в інших країнах, оздоровлення в зарубіжних лікувальних або санаторних закладах за власним бажанням, а також у службові відрядження, за винятком державних службовців, робота яких пов'язана з такими виїздами і які мають відповідні медичні документи.

На думку Миколи Козюбри, нині, за складної фінансової ситуації у державі, треба не запроваджувати платні медичні послуги, а міняти концептуальний підхід до організації медичного обслуговування. Він також вважає, що для реалізації статті 49 Основного Закону законодавцям сьогодні потрібно визначити обсяг безплатних медичних послуг у державних медичних закладах, які передбачені Конституцією і фінансуються з державного бюджету.

Отож можна стверджувати: Конституційний суд продемонстрував, що він стоїть не тільки на сторожі Основного Закону, а й прав людини. Особливо з огляду на те, що це рішення збіглося з наближенням піввікового ювілею Декларації прав людини.

Володимир КОРОЛЮК.

Бюджет — через пікет

СЬОГОДНІ 500 гірників з усіх регіонів України мають намір розгорнути пікети перед будинком Верховної Ради. Голова ЦК профспілки гірників вугільної промисловості Віктор Турманов вважає, що парламент має затвердити обсяг фінансування галузі, не менший ніж 5,5 мільярда гривень — замість 1,6 мільярда, передбаченого бюджетом.

Лідер профспілки зазначив, що борг у зарплаті шахтарям не тільки не скорочується, а й збільшується щомісяця на 25—30 мільйонів гривень і вже становить 2,3 млрд. гривень.

У номер

✓ Донецьк

Притягальна сила блоку

Річницю з дня заснування відзначив Народно-патріотичний союз Донбасу — неполітичне об'єднання громадських організацій, до складу якого ввійшли обласні організації товариства сприяння обороні України, Українського союзу ветеранів Афганістану, Кальміуська паланка українського козацтва, федерація служб безпеки офіцерів спецвійськ та інші. На останній конференції цього об'єднання заявлено про створення політичного блоку «За єдність, злагоду і відродження», який має відстоювати інтереси Донбасу в межах України й істотно впливати на процеси в регіоні. Про політичну орієнтацію нового утворення казати складно, адже готовність співробітничати виявили такі різні сили, як обласні осередки Ліберальної й Аграрної партій, Партії зелених, Народного руху імені Богдана Хмельницького та інші. Об'єднаний з'їзд має відбутися у грудні цього року в Донецьку.

✓ Одеса

Облрада підтримує слово ділом

Уперше за багато років Одеська обласна рада вирішила докладно розібратися із становищем, у якому перебувають засоби масової інформації. Розгляд сесією питання «Про підтримку органами місцевого самоврядування інформаційної галузі Одеської області та її інфраструктури в сучасних умовах» викликав підвищений інтерес працівників газет, журналів, телебачення й радіо.

Особливу увагу приділили районним газетам, що потрапили нині чи не в найбільшу скруту: виходять нерегулярно, мізерними тиражами. Сесія вирішила вже нинішнього року виділити з обласного бюджету на фінансову підтримку засобів масової інформації 50 тисяч гривень, а в бюджеті наступного року передбачити кошти на ці цілі окремим рядком.

✓ Херсон

Хай зуби не болять

На черговій сесії обласної ради прийнято рішення про передачу в оренду майна цілісного комплексу обласної стоматологічної поліклініки — об'єкта спільної власності територіальних громад області.

Орендуватиме поліклініку товариство з обмеженою відповідальністю «Стоматологічна клініка», створене трудовим колективом медзакладу в порядку експерименту терміном на три роки.

І депутати, і громадськість ситуацію трактують неоднозначно. З одного боку, йдеться про оренду, з другого — про викуп оборотних матеріальних засобів. Далі: якщо медична сфера є бюджетною, а орендні відносини передбачають певну плату — чи не підніме це ціну за стоматпослуги до захмарних висот?

✓ Київ

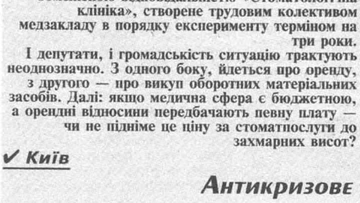
Антикризове диво

Уряд і Нацбанк затвердили 23 додаткові заходи щодо стабілізації соціально-економічного становища в країні. Зокрема, заплановано забезпечити 100-відсоткове надходження грошових коштів з поточних платежів до державного та місцевих бюджетів; провести конверсію ОВДП; установити порядок погашення заборгованості у платежах до держбюджету з використанням ОВДП; розробити механізм погашення заборгованості перед Росією та застосування клірингової системи розрахунків за отриманий природний газ.

Передбачено визначити порядок додаткового вилучення в листопаді-грудні до держбюджету коштів із бюджетів областей-донорів і державних цільових фондів з тим, щоб спрямувати ці кошти на погашення заборгованості у зарплаті та соцвиплатах.

На думку міністра фінансів Ігоря Мітюкова, реалізація всіх 23 заходів дасть змогу за підсумками 1998 року досягти показника дефіциту держбюджету значно нижчого, ніж 2,8% від валового внутрішнього продукту, в межах 2,5% від ВВП. Уряд розраховує, що вжиті ним заходи значно поліпшать ситуацію з погашенням заборгованості в зарплаті та соціальних виплатах, повідомляє «Інтерфакс-Україна».

Мал. Анатолія АНДРЄЄВА.

Через історичні завали

Слово за русинів

Наші прагнення — чесні, благородні, а задуми — реалістичні

У самобутньому закарпатському краї споконвіку мирно живуть, ділять радощі й горе представники 76 етнонаціональних спільнот.
Одна з них — русини. Будучи автохтонами південно-західних Карпат, вони протягом тисячолітньої розлуки з братами на Сході зберегли свою гідність і руське коріння, уникнули асиміляції чужоземними режимами, яких лише в XX ст. тут було близько десяти, а 1945 р. добровільно увійшли до складу СРСР.

Термін «Україна» став утверджуватися в буденній свідомості закарпатців лише в повоєнний період. Звичною була і залишається для цієї землі назва «Підкарпатська Русь». Через історичні завали, складний, суперечливий етногенез відповідним виявився і рівень національної самосвідомості моїх земляків. Усіх їх тоді автоматично віднесли до українського етносу. Більшість, в тім числі і я, поступово засвоїли українську культуру, а частина досі самоідентифікує себе русинами. Як свідчать спостереження і дослідження, це — переважно люди похилого віку, мешканці низовини і передгір'я, представники інтелігенції, члени змішаних сімей, етнічні маргінали. Чому саме тепер вони згадали про свою національно-культурну своєрідність?

За Радянської влади на Закарпатті здійснено великі соціально-економічні перетворення. Колишня околиця західних держав, в Радянському Союзі вона з допомогою братніх народів зуміла подолати багатовікове відставання. У краї споруджено сотні промислових підприємств, лікарень, шкіл, будинків культури та інших соціальних об'єктів. Зросли зайнятість, освітній рівень, добробут, поліпшилося здоров'я людей різних національностей і віровизнань. Відбувалася природна інтернаціоналізація суспільного життя. Ми менше всього цікавилися походженням і етнічною належністю один одного. Словаки, угорці та інші сусіди часто й охоче до нас їздили за роботою, продуктами, в гості.

Та наприкінці 80-х років націоналістична хвиля докотилася і до нас. Перед небезпекою етнокультурної асиміляції, територіально-економічної експансії та агресивного менталітету галичан русини почали заявляти про свої громадянські права. Однак псевдоідеологи вправно і швидко зробили з русинських лідерів «сепаратистів», «антидержавників» і їм подібних «ворогів». І ось уже десять років русини Закарпаття є об'єктом підозр, образ, провокацій.

Звичайно, в їхньому русі не обійшлися і без одіозних фігур, помилок, екстремізму. Але чого добиваються русини насправді? У політичному відношенні — права брати участь у розв'язанні регіональних проблем, представляти інтереси своїх співвітчизників у органах влади, підтримувати зв'язки з братами за кордоном (русини живуть в 20 країнах світу); у соціальному плані — однакового доступу до освіти, роботи, управління суспільними справами; в культурній сфері — можливостей плекати материнську мову, свої традиції, берегти історичну пам'ять, духовну самобутність.

Що поганого в цих прагненнях русинів? Кому вони і чим загрожують? Русини підкреслюють, що хочуть бути повноцінними громадянами України, з міцною, багатою і справедливою державою пов'язують своє майбутнє. Про який сепаратизм може йтися, коли 1 грудня 1991 р. 92% краян висловилися за незалежність України, а 78% — за надання Закарпаттю статусу самоврядної території як її суб'єкта? За цим волевиявленням — прагнення до повнішого врахування і задоволення регіональних потреб та інтересів.

То ж чи правомірно і розумно робити з чесних, працьовитих, терпеливих закарпатців другосортних громадян, «сепаратистів» тощо? Для чого розпалювати серед людей в цьому мирному краї розбрат, ненависть, агресивність. Врешті-решт, скільки можна випробовувати їхнє терпіння? Чи не доцільніше створювати їм гідні умови праці та побуту, щоб вони внутрішньо прагнули до співробітництва й інтеграції з сусідами на Сході? А хіба від нівелювання русинської культури духовне життя України стане багатшим?

До всеслов'янського єднання

Прикро, що до русинофобських спекуляцій підключилися деякі урядові, академічні та інші установи, центральні засоби масової інформації. Дійшло до того, що колишній віце-прем'єр І. Курас схвалив спеціальну директиву «План заходів щодо розв'язання проблем українців-русинів» (№ 13-884/2 від 7.10.1996 р.). Нею передбачено всіляку протидію «самоідентифікації» русинів, «зміцнення позицій українськості» Закарпаття. При цьому не гребують ідеологічними, кадровими, дипломатичними, адміністративними та іншими впливами. Нещодавно в деяких виданнях почала мусуватися теза про створення єдиного Галицького краю, до якого, мовляв, доцільно включити Закарпаття («Урядовий кур'єр» від 3 вересня 1998 р.). Ігноруються історичні, соціально-демографічні чинники, негативний політичний досвід раднаргоспів, специфічний менталітет та інші особливості моїх земляків. У такий спосіб відволікається їх увага від тяжкого становища, в якому вони опинилися з вини псевдореформаторів, і з яким не хочуть миритися.

У Закарпатській області найвищий рівень безробіття: більшість продуктивного населення не має постійної роботи, десятки тисяч людей у пошуках шматка хліба змушені покидати рідні домівки і виїжджати на тимчасові роботи в близьке і далеке зарубіжжя. Тут чи не найвищі ціни на продукти харчування і товари першої необхідності; мізерні місцеві бюджети не спроможні утримувати дошкільні, навчальні, культосвітні, медичні заклади, здійснювати соціальні виплати.

Як і за окупаційних режимів, масовими серед горян стають бідність, голод, пошесті, містицизм і апатія.

Водночас дедалі більше закарпатців усвідомлюють принизливість свого нинішнього становища і не бажають далі його терпіти, висувають справедливі вимоги до центральної та місцевої влади, розуміють необхідність об'єднання зусиль для загального порятунку.

Через пресу ще раз звертаюся до тверезих, не до кінця заангажованих політичних діячів: не робіть з русинів антиукраїнців, не нав'язуйте закарпатцям шовінізм, войовничість, невігластво. Не роз'єднуйте суспільство за етнічними, географічними, мовними та іншими відмінностями. Бережіть знання, досвід, вміння тих співвітчизників, що живуть в центрі Європи і спроможні допомогти Україні зайняти в ній гідне місце. Форсування становлення політичної української нації, грубе втручання у цей складний і тривалий процес лише шкодить державотворенню. Не можна ігнорувати громадянські права і загальнолюдські морально-етичні норми, якими керуються цивілізовані народи й країни.

Саме керуючись ними, закликаю чесних, неупереджених українців: не сумнівайтеся в моїх співвітчизниках-русинах, вірте, що вони — патріоти нашої спільної Вітчизни, допомагайте їм, як братам, чим можете.

З надією прошу братів-росіян: підносьте свій голос на захист тих, хто під Карпатами в тисячолітніх муках зберіг історичну пам'ять, мовні пласти, культурно-побутові традиції Київської Русі.

Звертаюся до румунів, угорців, поляків, кримських татар, представників інших етнонаціональних спільнот, які разом творять народ України: підтримуйте співвітчизників-русинів, що хочуть зберегти свою етнокультурну самобутність, жити з вами в мирі й злагоді.

Громадсько-політичним діячам інших країн раджу: не вірте політичним спекуляціям навколо русинів Закарпаття, не втручайтеся в їхні внутрішні справи, хай самі розв'язують їх по совісті.

Наступного року в Ужгороді має відбутися черговий Світовий конгрес русинів. Його учасники наочно побачать, що закарпатські русини були, є, будуть, вони — унікальна гілка великого народу України.
Допомагаймо їм зберегтися і гідно зажити!

Саме з цією метою я закликав колег — народних депутатів до розуміння, співчуття і підтримки тих моїх співвітчизників, які споконвіку живуть під Бескидами, вважають себе спадкоємцями древнього і славного руського народу, хочуть бути повноправними громадянами України, щиро прагнуть до всеслов'янського єднання і міжнародного співробітництва. Природним і зрозумілим вважаю своє прохання до керівництва Верховної Ради та уряду доручити відповідним міністерствам і відомствам виявити інспіраторів антирусинських фальшивок, припинити розпалювання антиукраїнських пристрастей і міжнаціональної ворожнечі серед закарпатців, забезпечити їх громадянські права, передбачені Конституцією і чинним законодавством, передусім право на працю, освіту, медичну допомогу, соціальний захист, вільний національний розвиток і самоврядування.

У цьому напрямі будую свою діяльність у Комітеті Верховної Ради з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин, де очолюю один з підкомітетів. Мені допомагають однодумці з фракції комуністів, інших лівих сил парламенту. А підтримка й вдячність тисяч земляків додають сил і натхнення. Наші прагнення — чесні, благородні, а задуми — реалістичні. Україна стане вільною, міцною і багатою. Карпатські русини — її гідні сини і доньки.

Іван МИГОВИЧ,
народний депутат України,
доктор філософських наук,
професор.

Зберегли свою гідність і руське коріння

Скупий платить двічі, а ми — сто разів

Фахівці вже кілька років тому попереджали про необхідність заміни близько 60 відсотків довжини усіх труб нафто- і газопроводів

Транспортні коридори

(Початок на 1-й стор.).

Аварійність на українських трубопроводах значно зросла останніми роками через деформаційне старіння та поступову корозію труб. Особливо ситуація загострилася в Закарпатті, адже цей регіон має найбільшу мережу трубопроводів і одночасно найбільш несприятливі природні умови для їхньої експлуатації. **Відповідальні працівники Міністерства охорони довкілля зазначають, що фахівці вже кілька років тому попереджали про необхідність заміни близько 60 відсотків довжини усіх труб нафто- і газопроводів, але, незважаючи на ухвалення урядом низки спеціальних програм, цю справу так і не завершили за браком коштів. Особливо небезпечними стали так звані промислові трубопроводи, тобто відгалуження від великих магістральних трубопроводів. Відносна технічна безпека експлуатації магістральних трубопроводів пояснюється тим, що аварії на них завдають величезних економічних збитків і загрожують карними санкціями по відношенню до України з боку сусідніх держав, а тому бюджетні кошти досі надавалися переважно саме на модернізацію великих трубопроводів. Тим часом аварії на відгалуженнях від «центральної» труби стали системними і навіть звичними.** Так, за даними Міністерства з питань надзвичайних ситуацій, з липня минулого року до червня 1998 року на трубопроводах сталося загалом 19 аварій. «У наведених даних зафіксовані лише найбільш серйозні аварії, котрі завдали найбільших економічних збитків, — пояснює один з працівників Міністерства з питань надзвичайних ситуацій. — Насправді аварій відбувається набагато більше, але недосконала техніка не дозволяє їх фіксувати».

Керівництво експлуатуючих організацій і представники ДАК «Нафтогаз України» вже не раз повідомляли, що обладнання для контролю за функціонуванням трубопроводів в Україні застаріле і недосконале. Воно працює за принципом вимірювання тиску в трубопроводах на певних контрольних ділянках, але фіксуються лише дуже значні перепади тиску у разі великих аварій. Невеликі пошкодження труби можуть залишатися не поміченими протягом місяців. Відповідальний працівник Міністерства охорони навколишнього середовища і ядерної безпеки Віктор Моісеєнко стверджує: «Допоки таку «невелику» аварію виявлять спеціальні служби, нафтою забруднюються величезні ділянки грунтів, які потім не можна відновити протягом десятиріч. Щодо газу, то тут ситуація ще складніша — як підрахувати збитки від втрати метану, адже його дія на довкілля нібито непомітна, але вона негативно впливає на стан атмосфери».

Саме через побоювання санкцій з боку сусідніх держав, довкілля яких також забруднюється внаслідок аварій на українських трубопроводах, відповідальні служби намагаються приховати інформацію про справжню кількість аварій. Саме тому цим службам невигідно фіксувати так звані незначні пошкодження труби, аби не збільшувати таким чином показники аварійності. Звичайно, є більш кращий спосіб запобіганню аваріям на трубопроводах — модернізація труб і встановлення спеціального обладнання для контролю за безпечним функціонуванням нафто- і газопроводів, як це робиться в цивілізованих країнах. Проте Україна не має для цього коштів. Колишній міністр охорони довкілля, а нині народний депутат України Юрій Костенко стверджує, що свого часу очолюване ним міністерство розробило спеціальну програму, яка передбачала модернізацію трубопроводів за рахунок частини коштів, отриманих після реалізації енергоносіїв. «Ми виходили з того, що треба не лише брати від природи, а й повертати їй», —пояснює Ю. Костенко. — Згідно з концепцією згаданої програми, було створено фонд, проте, як оце у нас часто буває, щонайменше 70 відсотків коштів з нього держава витрачала не за призначенням». Юрій Костенко додав, що таке ставлення держави до довкілля і до свого господарства дає всі підстави прогнозувати збільшення аварій на нафто- і газопроводах у найближчому майбутньому.

Екологічна безпека трубопроводів свого часу розглядалася і у Верховній Раді, проте справа знову зайшла в глухий кут через нестачу коштів. Сьогодні лихо в Закарпатті знову поставило проблему забезпечення експлуатації українських трубопроводів до порядку денного. Представник Партії зелених Ігор Гаврилов повідомив, що профільний парламентський комітет розробляє низку заходів, спрямованих на запобігання екологічній катастрофі в західних областях України. «Ми розуміємо, що це лихо торкнеться всієї держави, — сказав І. Гаврилов. — Тому намагаємося не лише розробити спеціальну програму, а й передбачити в ній джерела фінансування». Щоправда, поки що Партія зелених таких джерел не знайшла.

Тим часом збитки, завдані державі внаслідок аварій на трубопроводах, не піддаються обліку, бо в Україні немає навіть методики розрахунків, через застаріле обладнання неможливо з'ясувати обсяги втраченої сировини. «Між іншим, втрати нафти і газу через аварії на трубопроводах значно менші, ніж ті втрати, які закладені в технологіях їхнього транспортування, зазначив Віктор Моісеєнко. — Технологічні втрати на перекачувальних станціях часом становлять більш, ніж половину всіх втрат». Нині в світі вже є новітні технології, проте їхнє запровадження в Україні також неможливе через нестачу коштів. Фахівці погоджуються з тим, **що модернізація обладнання в нафтовому і газовому господарстві коштувала б державі значно дешевше, ніж ліквідація наслідків аварій.** Адже, не враховуючи так званих екологічних фінансових збитків, лише на ліквідацію однієї аварії, за даними Міністерства з питань надзвичайних ситуацій, витрачаються іноді десятки мільйонів гривень. «Скупий платить двічі, а ми — сто разів», — іронічно зазначив з цього приводу один з працівників міністерства. За його словами, виконавча влада почала шукати реальний вихід із ситуації, що склалася, лише після стихійного лиха в Закарпатті. Йдеться, за словами представника міністерства, про можливість передачі українських трубопроводів у експлуатацію іноземним інвесторам під їхні гарантійні зобов'язання. Цю інформацію з посиланням на українських високих посадових осіб оприлюднила також російська «Независимая газета». Щоправда, оглядачі газети стверджують, що таке рішення українського уряду може викликати негативну реакцію російських фінансових олігархів. Але українські депутати схиляються до думки, що, незважаючи на реакцію Москви, для України важливішою є власна екологічна безпека.

Любов ГАЙДАК.

Хто захистить МВФ?

Про необхідність реформування фонду говорять сьогодні практично всі спеціалісти, які причетні до економіки

Коментар

Останнім часом серед економістів розгорнулася неабияка дискусія про роль Міжнародного валютного фонду у світовій фінансовій кризі. Саме завдяки активній участі (чи, навпаки, неучасті) МВФ у розв'язанні локальних фінансових проблем криза за кілька місяців переросла в регіональну, а потім у глобальну.

Економічні аналітики сходяться в одному — дії МВФ під час розгортання фінансової кризи були неефективні. Деякі з них налаштовані ще радикальніше. Так, місяць тому в американській пресі з'явилася стаття «Уроки фінансової кризи», яка належить перу лауреата Нобелівської премії, автора теорії монетаризму Мілтона Фрідмена, який відверто назвав існування МВФ одним із основних факторів появи і розвитку східноазіатської кризи.

Міжнародний валютний фонд, на думку автора, перебрав на себе роль «кредитора в останній інстанції», тобто організації, яка готова виділяти воістину астрономічні суми для нівелювання ризику втрат інвесторів, залучених на нестабільні ринки країн, що розвиваються. Початок такої практики було покладено під час мексиканської кризи 1995 року. Кредит, виділений МВФ і США, досяг 50 мільярдів доларів і переконав залучених високими ставками інвесторів у тому, що МВФ навіть у разі краху фінансової системи прийде на виручку, і, отже, врятує тих самих інвесторів.

«Накачані» цілком іноземним капіталом східноазіатські ринки так і не змогли створити могутньої фінансово-банківської системи і почали розвалюватися один за одним після таїландської кризи у липні минулого року. І тут МВФ не забарився, виділив 97 мільярдів «зелених» трьом найбільш постраждалим від кризи державам — Таїландові (17 млрд.), Індонезії (23 млрд.) та Південній Кореї (57 млрд.). **Міжнародний валютний фонд, на думку Мілтона Фрідмена, став дестабілізуючим фактором у Південно-Східній Азії навіть не через умови, що їх він ставить перед потенційними одержувачами допомоги і які не адекватні першопричинам кризи, а тому, що фонд «спробував зберегти приватні фінансові інститути від наслідків зроблених ними помилок». До такого МВФ був просто не готовий. По суті, Міжнародний валютний фонд вичерпав свою місію ще 1973 року, коли було скасовано систему фіксованих обмінних курсів, наглядати за якою він мав у момент свого створення в 1944 р.**

Не сказав утішних слів на адресу МВФ і відомий економіст Джеффрі Сакс, прогнозуючи провал програми допомоги Бразилії, обсяги якої можуть перевищити 30 мільйонів доларів. В обмін на надання величезної суми фонд вимагає від президента Кардозо скорочення дефіциту бюджету за рахунок цих грошей, при цьому залишаючи відкритою головну, на думку Джеффрі Сакса, проблему — курс бразильської валюти нереально завищено. Починаючи з серпня тамтешній Центральний банк за рахунок валютних інтервенцій розтратив 25 мільйонів доларів, така сама доля може спіткати і наступний кредит.

Відвідавши нещодавно Київ, фінансовий спекулянт зі світовим ім'ям Джордж Сорос також не залишив поза увагою це питання. От-от має побачити світ написана ним на цю тему книга «Криза глобального капіталізму», де він висловився на користь зміни принципів надання допомоги з боку МВФ. Однак можна сміливо стверджувати, що тут Сорос відстоює свою позицію безпосереднього учасника фінансових ігор, і запропонована ним організація міжнародного страхування капіталу, передусім, буде спрямована на захист його і йому подібних. У нинішньому вигляді, на думку Сороса, методи МВФ і Світового банку «не є такими, що можуть допомогти країні під час перехідного періоду».

Такої самої думки дотримуються і «батьки російської реформи» Борис Нємцов та Єгор Гайдар, які нещодавно відвідали Україну. **«Допомога МВФ країнам Східної Європи надається за досить дивною схемою. Я вважаю абсолютно неправильним, коли експерти МВФ нав'язують урядам тих або тих країн свої ліберальні пропозиції, ці пропозиції свідомо виконуватися не будуть, і, все-таки, допомога надається», — сказав колишній глава російського уряду.**

На думку Б. Нємцова, «характер роботи МВФ з нашими країнами має бути інший, а саме: уряд має підготувати програму, яка змогла б пройти експертизу, в тому числі і в Міжнародному валютному фонді. Якщо ця програма не зводиться винятково до друкування грошей і до запровадження якогось дозволу, тоді експерти МВФ можуть ухвалити рішення про підтримку тої чи тої країни».

Хвилі критики, що обрушилися на міжнародні фінансові організації, призвели до перегляду принципів надання фінансової допомоги. Про проголошення нової політики йдеться у розповсюдженій 10 листопада доповіді Світового банку «Оцінюючи допомогу: що спрацює, що не спрацьовує і чому...». **Нічого хорошого для країни в цьому документі немає — віднині допомогу отримуватимуть тільки ті, хто її насправді заслуговує, тобто держави, які готові до реформ не лише на словах, а й на ділі. «Надання значних сум не призвело до вражаючих успіхів у справі боротьби з бідністю в країнах, де погано стоять справи з управлінням».** І як підтвердження цього принципу досить пригадати Україну — незважаючи на одержані за останні роки від МВФ і СБ, відповідно, 2,7 та 1,5 мільярда доларів, 80 відсотків українських громадян живуть за межею бідності. Це офіційна статистика. Ефективно працюючою допомогою, на думку Світового банку, можна вважати таку, яка здатна залучити 2 долари іноземних інвестицій на долар кредитів СБ, тобто гарантувати стабільність приватному капіталові. Саме держави, які підпадають під такий критерій, можуть розраховувати на фінансування програм Світового банку й надалі.

Сергій ЛЕЩЕНКО.

У номер

✔ Київ

Нашими літаками знову зацікавилися

Трансєвропейський консорціум Airbus Industrie виявляє зацікавленість до співробітництва з Київським АНТК імені Антонова у проекті створення нового далекомагістрального літака А3ХХ.

Як очікують, програма А3ХХ має бути розпочата в середині 1999 року. Вартість проекту становить майже 9 млрд. доларів. Згідно з планом, перший А3ХХ мають здати замовникові в травні 2004 року. Вартість нового літака оцінюють у межах 200 млн. доларів. Згідно з прогнозами фахівців Airbus Industie, у найближчі 20 років попит на нові літаки місткістю більш як 400 осіб становитиме понад 1300 літаків, повідомляє «Інтерфакс-Україна».

✔ Харків

Де жити чорнобильцеві?

Рішенням Харківського міськвиконкому 60 сімей учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС і переселенців заселяться до нових комфортабельних квартир до кінця цього року. Багато хто з них не мав свого даху над головою майже з дня катастрофи. Більшу частину квартир міська влада надасть саме тим, хто найбільше постраждав від опромінення.

Проте на квартирному обліку в Харкові — близько 2,5 тисячі чорнобильців. Щоб виконати дану колись урядом обіцянку, для них необхідно збудувати в місті не менш як 170 тисяч квадратних метрів житла.

✔ Луганськ

Дай, бюджет, грошей на «Західну»

Наступного року на Луганщині заплановано завершити будівництво чотирьох нових шахт. Серед них і велетенська шахта у Краснодоні «Самсонівська-Західна», спорудження якої затяглося аж на 38 років. До Дня шахтаря 1999 року (остання неділя серпня) шахта проектною потужністю 1 мільйон 200 тисяч тонн палива на рік має дати перші тонни вугілля. Щоправда, пуск цієї та інших новобудов можливий лише в тому разі, якщо в державному бюджеті на капітальне будівництво вугільної галузі буде передбачено не менш як 500 мільйонів гривень.

✔ Рівне

За безпеку на роботі

Для поліпшення охорони життя та здоров'я людей у Рівному створено Асоціацію спеціалістів охорони праці. Організація стежитиме за дотриманням власниками підприємств та адміністраціями умов колективних договорів та чинного законодавства щодо охорони праці, добиватиметься зменшення випадків виробничого травматизму.

✔ Донецьк

«Нагрілися»...

Троє мешканців приватного будинку у Радянському районі Макіївки загинули під час пожежі, що почалася від недопалка. За даними центру громадських зв'язків обласного управління пожежної охорони, всього протягом листопада вогонь забрав життя 42 осіб.

Почастішали випадки групової загибелі. Наприклад, загоряння приватного будинку в селі Маяки Слов'янського району призвело до смерті подружжя господарів та двох дітей — 11 і 14 років. Кілька днів потому в самому Слов'янську у квартирі одноповерхового будинку було виявлено три обгорілі трупи — двох чоловіків і однієї жінки. За статистикою, з настанням зими найчастіше пожежі спричиняються через несправні опалювальні електроприлади, а також необережне поводження з вогнем.

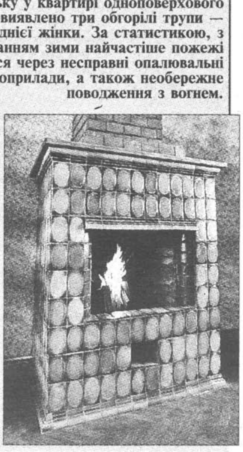

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Нафтогазовий комплекс та

I. Загальний стан нафтогазової галузі

1. Потреби України в нафті та газі

Україна належить до енергодефіцитних країн і задовольняє свої потреби у вуглеводневій сировині власного видобутку по нафті на 10—12 відсотків та по газу на 20—25 відсотків.

У 1997 році споживання газу становило 81,3 млрд. м³. У 1998-му споживання газу очікується в обсязі 75 млрд м³.

77,8 відсотка, або 63,2 млрд. м³ газу для потреб України в 1997 році було імпортовано (див. мал.1).

Частка нафти і газу в балансі енергоресурсів, що споживаються народним господарством України, в перерахунку на умовне паливо становить: газу — 45,5 відсотка; нафти —17,6 відсотка.

Слід зазначити, що в економічно розвинених країнах це співвідношення має зворотний характер.

Так, у світі частка газу в балансі енергоресурсів становить 24 %, а в Європі — 21 %; нафти — 39—42 %, вугілля — 21—27 %, атомної енергії — 10—16 %.

2. Сировинна база нафтової та газової промисловості

На території України — три нафтогазоносних регіони: Карпатський (Західний), Дніпровсько-Донецький (Східний) і Причорноморсько-Кримський (Південний), у межах яких на сьогоднішній день відкрито 305 родовищ нафти та газу з початковими видобувними запасами 3 407,4 млн. тонн умовного палива. З них 213 родовищ — у промисловій і дослідно-промисловій експлуатації, на інших провадяться геологорозвідувальні роботи, облаштування свердловин і родовищ та підготовка їх до промислової розробки.

Ступінь вичерпаності розвіданих запасів становить 59,1 відсотка.

Найперспективнішим для проведення пошуково-розвідувальних робіт на нафту і газ нині є шельф Чорного і Азовського морів, де зосереджено близько 18 відсотків початкових запасів вуглеводнів, а ступінь їх промислового освоєння не перевищує 3%.

Стабілізація, а тим більше нарощування видобутку нафти і газу вимагають відповідного поповнення сировинної бази новими розвіданими запасами, які у 2—3 рази перевищували б річні обсяги видобутку нафти і газу.

Ситуація в галузі ускладнюється відсутністю належного рівня розрахунків за газ, що не дозволяє не тільки вводити в експлуатацію нові родовища і свердловини, а й підтримувати в належному стані наявні потужності.

3. Видобуток нафти і газу

Більшість родовищ нафти і газу з легковидобувними запасами практично вичерпані. Близько 60 відсотків поточних розвіданих запасів належать до категорії важковидобувних, для розробки яких потрібно впровадження нових, висококапіталомістких технологій та спеціального обладнання.

Комплекс заходів з підвищення ефективності використання виробничої і ресурсної бази, підтримання пластового тиску в основних нафтових родовищах, введення в експлуатацію нових родовищ дали змогу стабілізувати обсяги видобутку нафти і газу в Україні в 1994—1998 роках на рівні 4,0—4,2 млн. тонн і 18,0—18,2 млрд. м³ відповідно.

Проте на сьогодні всі резерви підприємств у цьому напрямі діяльності вичерпані.

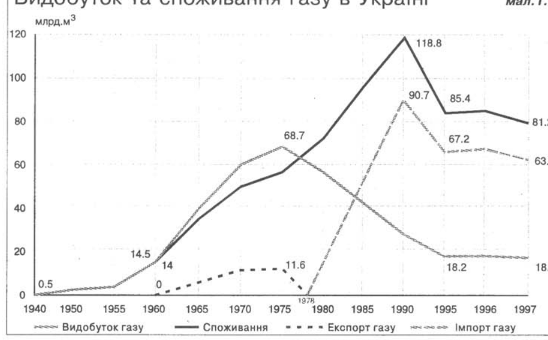
Постійно простоюють багато нафтових та газових свердловин, що потребують облаштування, проведення поточного та капітального ремонту, відповідної обробки привибійної зони, застосування методів стимулювання їх роботи.

Подальше збільшення видобутку в 2000 році відповідно до 4,1 млн. тонн і 18,5 млрд. м³ можливе за умови залишення в розпорядженні нафтогазовидобувних підприємств рентної плати за видобуту нафту і газ у розмірі 4,27 дол. США та у разі повної оплати за реалізований газ.

Резервом стабілізації та подальшого нарощування обсягів видобутку нафти і газу має стати залучення іноземних інвестицій у нафтогазовий комплекс та створення умов для самофінансування нафтогазових підприємств.

Отже, без істотних змін у системах фінансування робіт з розвідки та розробки нафтових і газових родовищ проблематичним стає підтримання на цьому рівні досягнутих обсягів видобутку нафти і газу, а його нарощування — взагалі неможливим.

Видобуток та споживання газу в Україні — мал.1.

4. Газотранспортна система

Не менш важливою є проблема транспортування газу. Гордість вітчизняного нафтогазового комплексу — магістральні газопроводи.

Газотранспортна система України включає 35,2 тис. км газопроводів, 122 компресорні станції загальною потужністю близько 5,6 млн. кВт. і 1352 газорозподільчі станції.

У 1997 році обсяги транспорту газу становили:

— споживачам України — 81 278 млн. м³;

— у країни СНД — 22 024 млн. м³;

— транзит у країни Заходу — 110 506 млн. м³;

— у підземні сховища газу (ПСГ) — 16 022 млн. м³.

Очікуваний приріст транзиту російського газу через територію України в 1998 році становить близько 144 млрд. м³.

Однак за відсутності коштів на оновлення і реконструкцію газотранспортна система вже найближчим часом може стати не здатною виконувати покладені на неї завдання з надійного забезпечення газом споживачів України та виконання експортних зобов'язань.

Лінійна частина газопровідної системи України є найстарішою в Європі. Більш ніж 30 відсотків газопроводів мають термін експлуатації 20—45 років, ще 40 відсотків — від 10 до 20 років і потребують заміни. Для підтримання нормальної роботи магістральних газопроводів потрібно щороку проводити капітальний ремонт щонайменше 500 км газопроводів. Однак за перше півріччя 1998 року капітально відремонтовано лише 26 км.

Передусім потребують реконструкції наявні компресорні станції, де зосереджено понад 800 різноманітних за віком, ступенем зносу і конструкцією газоперекачувальних агрегатів, які потребують заміни на продуктивніші.

50 відсотків парку газоперекачувальних агрегатів відпрацювали свій ресурс, а їхній середній коефіцієнт корисної дії приблизно вдвічі менший, ніж у сучасних агрегатів. Із необхідних 50 млн. грн., що мають бути срямовані на поточний ремонт газоперекачувальних агрегатів, на сьогодні вдалося відшукати не більш як 7 млн. грн.

5. Споживання газу і енергозбереження

Споживання газу по Україні на 01.11.98 р. становило 56,3 млрд. м³, що перевищує заплановані балансові обсяги на 1,7 млрд. м³. Перевитрачання споживання газу сталося через збільшення споживання газу проти встановленого ліміту фондами облдержадміністрацій (на 6,4 млрд. м³). При цьому скорочення споживання газу спостерігається за рахунок промислових споживачів — 4,5 млрд. м³ та зменшення витрат газу на технологічні потреби під час транспортування і видобутку — 0,2 млрд. м³.

Закачування газу в ПСГ України, починаючи з початку періоду закачки поточного року, на 1 жовтня становило 16,0 млрд. м³, що відповідає обсягам закачування в минулому році на цю дату.

Споживання природного газу в Україні за січень—жовтень 1998 року зменшилося на 9,9 % проти відповідного періоду 1997-го та на 17,1 % за аналогічний період 1996-го, що відповідає виконанню Програми заходів щодо скорочення споживання природного газу в Україні та Указу Президента України від 21 січня 1998 року № 41/98 у частині вжиття заходів із забезпечення протягом 1998 року скорочення споживання природного газу порівняно з 1996 роком на 10 відсотків.

Необхідно зазначити, що Україна посідає шосте місце в світі із споживання газу після таких розвинених країн, як Англія, Німеччина.

Основною причиною цього стану є велике споживання первинної енергії на одиницю валового внутрішнього продукту (ВВП).

Так, у Німеччині тонна нафтового еквіваленту (ТНЕ) на 1000 дол. США становить 0,41 (див. мал. 2), тоді як в Україні —2,43, або в 5—6 разів більше. У комобуті та у населення майже відсутні газові лічильники, що не стимулює зменшення споживання газу.

Україна щорічно витрачає 6—7 млрд. дол. США на закупку газу, що за такого стану економіки є непосильним тягарем.

Треба вжити термінових заходів щодо скорочення споживання природного газу, яке не повинно перевищувати 60—65 млрд. м³ на рік.

Фінансово-економічна криза

Ціна російського газу на кордоні з Україною не повинна перевищувати 50 доларів США за 1000 кубометрів

Тому одним із основних завдань є раціональне використання газу.

Розв'язання проблеми полягає насамперед у впровадженні енергоощадних технологій, обов'язковому обліку газу для кожного споживача за допомогою лічильників відповідного класу точності, а також у впровадженні політики ціноутворення оптових та роздрібних цін відповідно до ринкових умов європейської економіки.

6. Розрахунки за спожитий природний газ

За станом на 01.11.98 р. підприємствами АТ «Укргазпром», АТ «Укрнафта», ДВП «Чорноморнафтогаз» реалізовано 31,4 млрд. м³ природного газу вартістю 6836,9 млн. грн.

Оплачено поставленого газу на суму 3067,7 млн. грн. Середній рівень проплат за природний газ у 1998 році на 1 листопада становив 44,9%. Торік на цю дату рівень проплат становив 41,5%. Порівнюючи стан розрахунків за поставлений природний газ в минулому і нинішньому році, слід відзначити зростання рівня проплат по АТ «Укргазпром» з 37,2 до 44,6 відсотка. Водночас має місце падіння рівня проплат по АТ «Укрнафта» з 81,0 до 47,2, ДВП «Чорноморнафтогаз» з 83,3 до 53,5 відсотка.

На покращення дисципліни газопостачання та рівня проплат за використання газу вплинуло й відключення підприємств-боржників від системи газопостачання.

Заборгованість перед нафтогазодобувними та газотранспортними підприємствами Держнафтогазпрому **за спожитий природний газ** за станом на 01.11.1998 р. становила 12402,1 млн. грн., у тому числі борг за 1995—1997 роки — 8632,9 млн. грн.; з початку 1998 року — 3769,2 млн. грн (див. таблицю 1).

Табл. 1

Рік	Разом	Соціальна сфера	Промисловість
1995	2904,6		
1996	1976,4		
1997	3751,9	2300,9	1451,0
	8632,9		
10 міс. 1998-го	**3769,2**	**2779,7**	**989,5**
ВСЬОГО:	***12402,1***		

Заборгованість Держнафтогазпрому **перед бюджетами** усіх рівнів: на 01.11.98 р., — 1924,1 млн. грн. (в т. ч. за 1997 р. — 1159,3 млн. грн.)

Заборгованість бюджетів усіх рівнів перед Держнафтогазпромом, млн. грн. (див. таблицю 2).

Табл. 2

	Всього:	Держбюджет	Місцеві бюджети
1993—1997	2119,6	1230,3	889,3
Борг з 1.01.98 р. по 1.11.98 р.	401,0	32,0	369,0
ВСЬОГО:	***2520,6***	***1262,3***	***1258,3***

За оперативними даними РАТ «Газпром», заборгованість українських оптових постачальників перед РАТ за російський природний газ на 30 жовтня становить 565,26 млн. дол. США, в тому числі заборгували:

— державні підприємства — 418,89 млн. дол. США;

— комерційні структури — 146,37 млн. дол. США.

Неплатежі за спожитий газ призвели до заборгованості галузі і перед своїми робітниками. На 1 листопада заборгованість із виплати заробітної плати на підприємствах Держнафтогазпрому становила 193,0 млн. грн., із платежів до Пенсійного фонду — 40,2 млн. грн.

7. Ціна імпортованого газу

Як було сказано вище, Україна імпортує щорічно близько 63 млрд. м³ газу із Росії. Очевидно, що ціна імпорту російського газу має надзвичайно велике значення для української економіки.

Першою міжурядовою угодою на поставку природного газу із Росії в Україну на 1993 рік, а також на транзит газу територією України було передбачено ціну газу довести до 80 дол. США за 1000 м³ і 1,73 дол. США за транзит 1000 м³ на кожні 100 км відстані. У подальшому під час підписання щорічних угод ціна газу залишилася на рівні 80 дол. США за 1000 м³, а тариф на послуги збільшився з 1,73 до 1,75 дол. США за 1000 м³ на кожні 100 км.

Такі ціни до 1998 року більш-менш відповідали європейським, з урахуванням транспортних послуг доставки російського газу в Західну Європу.

Але ціна на природний газ в Європі пов'язана з ціною на паливний мазут, а також на нафту. Тому за стабільних цін на нафту принцип фіксованої ціни російського газу для України був виправданий.

Однак у зв'язку з різким падінням цін на нафту на світовому ринку почали зменшуватись і ціни на природний газ. У листопаді ціна на природний газ у Західній Європі знизилася (з урахуванням транспортних послуг) до 68—70 дол. США за 1000 м³. Тому ціна російського газу на кордоні з Україною не повинна перевищувати 50 дол. США за 1000 м³ газу.

Ми поки що під час підписання урядових угод на поставку російського газу зменшуємо ціну до 50 дол. США за 1000 м³ газу, але за рахунок зменшення транзитної ставки до 1,094 дол. США за 1000 м³ на кожні 100 км відстані.

Отже, ціна російського газу реально залишилася для України на рівні 80 дол. США за 1000 м³.

8. Реформування нафтогазового комплексу

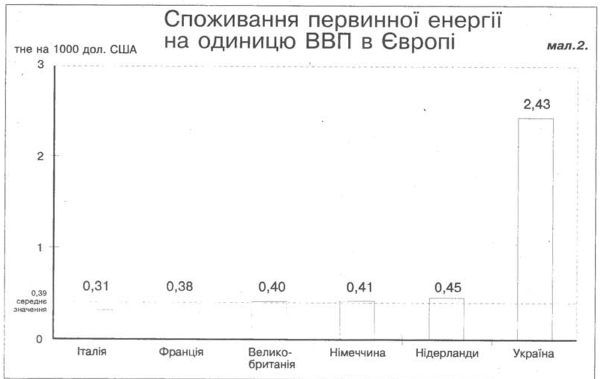
Відповідно до Указу Президента України «Про реформування нафтогазового комплексу» створено Національну акціонерну компанію «Нафтогаз України».

Постановою Кабінету міністрів України від 24 липня 1998 р. «Про розмежування функцій з видобування, транспортування, зберігання і реалізації природного газу» утворено три дочірні компанії НАК «Нафтогаз України» — «Укргазвидобування», «Укртрансгаз» та «Торговий дім «Газ України».

Таким чином, утворено нову структуру нафтогазового комплексу, що в умовах перехідного економічного періоду дасть змогу відновити в ній контролюючі і регулюючі функції держави і в кінцевому підсумку поліпшити загальноекономічну ситуацію галузі. НАК «Нафтогаз України» утворено з метою сприяння структурній перебудові нафтової і газової промисловості, підвищення рівня енергетичної безпеки держави, забезпечення ефективного функціонування та розвитку нафтогазового комплексу, повнішого задоволення потреб промислових і побутових споживачів у сировині та паливно-енергетичних ресурсах і отримання прибутку шляхом впровадження підприємницької діяльності.

II. Висновки і пропозиції

Здійснюючи надзвичайно важливу для держави виробничу діяльність з видобутку власного газу, транспортування його для споживачів України і транзиту газу в країни Західної Європи (чим для України щороку заробляється 30 млрд. м³ газу), сама галузь опинилася в глибокій кризі, викликаній постійними неплатежами за спожитий газ і непомірним податковим тиском.

Споживання первинної енергії на одиницю ВВП в Європі — *мал.2.*

Газова галузь, яка фактично кредитує всю економіку України, соціальну сферу, сама перебуває на межі краху, не маючи можливості ані нарощувати власний видобуток газу, ані забезпечувати утримання в належному стані газотранспортної системи, ані технічно переозброювати підприємства.

Простіше кажучи, йдеться про виживання газової галузі, без якої і вся економіка України зазнає краху. Слід зазначити, що частка нафтогазової галузі у ВВП України сягає 23 відсотків.

Ми не кажемо, що рятувати нафтогазову галузь потрібно за рахунок інших галузей, а лише хочемо, щоб нафтогазовому комплексу були забезпечені стабільні економічні умови господарювання і можливість розпоряджатися хоча б частиною зароблених коштів.

Як бачимо, нині стан паливно-енергетичного комплексу України такий, що необхідно на державному рівні розробити стратегію й тактику, які дозволили б запобігти остаточному занепаду цієї важливої галузі, створили б передумови для її ефективного розвитку в майбутньому, оскільки без паливно-енергетичного комплексу розвиток народного господарства держави в цілому неможливий.

Для збереження стабільної роботи нафтогазового комплексу Комітет Верховної Ради України з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки пропонує підтримати пропозиції Держнафтогазпрому щодо змін і доповнень до проекту державного бюджету на 1999 рік та прийняття таких законодавчих заходів:

— провести реструктуризацію і погашення заборгованості нафтогазодобувних підприємств, передбачивши в проекті державного бюджету на 1999 рік надходження від податкової заборгованості підприємств Держнафтогазпрому з одночасним передбаченням у видатках державного бюджету погашення заборгованості бюджетів по різниці в цінах на газ, спожитий населенням, пільгах і субсидіях;

— передбачити в проекті державного бюджету на 1999 рік у повному обсязі видатки на покриття витрат за спожитий природний газ бюджетними організаціями та на компенсацію пільг і субсидій;

— у ст. 10 проекту державного бюджету на 1999 рік передбачити залишення в розпорядженні нафтогазодобувних підприємств рентної плати за природний газ у розмірі, еквівалентному 4,27 дол. США за 1000 м³;

— продовжити до 1 січня 2003 року дію нульової ставки податку на додану вартість на операції з продажу газу, імпортованого в Україну (ст. 11.6 Закону України «Про податок на додану вартість»);

— ввести в дію до 1 січня 2002 року нульову ставку податку на додану вартість на операції з продажу газу власного видобутку для потреб населення, комунально-побутової сфери та бюджетних організацій;

— продовжити до 1 січня 2003 року дію ст. 11.15 Закону України «Про податок на додану вартість» за операціями з надання послуг, пов'язаних з перевезенням (переміщенням) вантажів транзитом через територію і порти України;

— не передбачати у державному бюджеті надходження з відрахування 20 відсотків від нарахованих сум амортизації від державних підприємств нафтогазової галузі.

Ми також вважаємо за необхідне передбачити у видатковій частині проекту державного бюджету на 1999 рік виділення із централізованих капітальних вкладень:

— 100 млн. гривень на завершення будівництва нафтопровідної системи Одеса—Броди та нафтоперевалочного комплексу в м. Південне Одеської області;

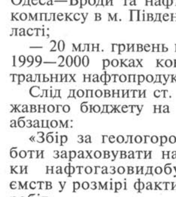
— 20 млн. гривень на проведення в 1999—2000 роках консервації магістральних нафтопродуктопроводів.

Слід доповнити ст. 10 проекту державного бюджету на 1999 рік таким абзацом:

«Збір за геологорозвідувальні роботи зараховувати на окремі рахунки нафтогазовидобувних підприємств у розмірі фактично виконаних робіт».

Комітет пропонує Кабінету міністрів України внести у першочерговому порядку на розгляд Верховної Ради такі проекти законів України: «Про нафту і газ», «Про реструктуризацію податкової заборгованості нафтогазодобувних і газотранспортних підприємств Державного комітету нафтової, газової та нафтопереробної промисловості України», «Про внесення змін до Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств», передбачивши цим законопроектом умови стабілізації і подальшого нарощування власного видобутку нафти й газу.

Розв'язання цих питань дозволить поліпшити ситуацію у нафтогазовій галузі, стабілізувати процес нарощування видобутку нафти і газу, створити умови для переходу до економічного зростання.

Іван ДІЯК,
голова підкомітету з питань газової промисловості Комітету Верховної Ради України з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки.

У номер

✔ Київ

А СНІД не спить!

За останні 3 роки кількість ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД в Україні зросла у 80 разів. Нині зареєстровано 22494 ВІЛ-інфікованих, у тому числі 608 дітей, 642 хворих на СНІД, із них 50 дітей. Від СНІДу в Україні померло 279 осіб, із них 24 дитини.

80% ВІЛ-інфікованих становлять ін'єкційні споживачі наркотиків. Найбільше носіїв вірусу в Донецькій області — 5007 осіб, Дніпропетровській — 4446, Одеській — 3689, повідомляє «Інтерфакс-Україна».

✔ Донецьк

Ремонт — на здоров'я

Наближається до завершення ремонт найбільшого в області інфекційного відділення міської лікарні № 1 Донецька. Саме сюди госпіталізують хворих на ботулізм, дифтерію, правець тощо, проте приміщення давно потребувало капітального «лікування». На ці заходи вже виділено 600 тисяч гривень. Перший заступник міського голови Олександр Лук'янченко запевнив, що відділення буде укомплектоване потрібним обладнанням і стане до ладу в грудні цього року.

Триває реконструкція ще одного важливого об'єкта —санаторію-профілакторію Донецького металургійного заводу, переданого на баланс міської влади. Тут розташується пансіонат для ветеранів війни та праці на 125 місць.

✔ Рівне

Чи допоможуть векселі?

У Рівненській області зареєстровано ВАТ «Торговий дім «Рівненщина», який має сприяти погашенню заборгованості в заробітній платі громадянам. Його засновниками виступили ряд державних та приватних підприємств.

В основі діяльності ВАТ — вексельна форма взаєморозрахунків. Нині в області видано векселів більш як на 16 мільйонів гривень. У переважній більшості вони стали засобом погашення заборгованості споживачів за використану електроенергію.

Нещодавно розпорядженням голови облдержадміністрації видачу векселів на Рівненщині тимчасово призупинено. Як пояснив начальник облфінуправління Яків Редько, це пов'язано із завершенням бюджетного року: видані векселі слід отоварити, оскільки термін їхньої дії обмежений.

✔ Харків

Любити пішоходів якось не виходить

Лише за останній тиждень у дорожньо-транспортних аваріях у Харкові постраждали більш як п'ятдесят осіб. Життя кількох з них медикам врятувати не вдалося. А загалом за 10 місяців цього року на шляхах області загинуло близько 300 осіб.

Кількість дорожньо-транспортних пригод особливо зросла с приходом зими. І причиною трагічних наслідків не завжди є недбалість або неуважність водіїв і пішоходів. Адже вулиці обласного центру шляхові служби досі не в змозі очистити від снігу та льоду. Запас солі і піску на всю зиму становить лише п'яту частину від потрібного. Часті відключення електроенергії, непрацюючі через це світлофори, ліхтарі вуличного освітлення лише погіршують ситуацію на шляхах. Ну а розплачуються за всі ці «недогляди» люди життям.

✔ Луцьк

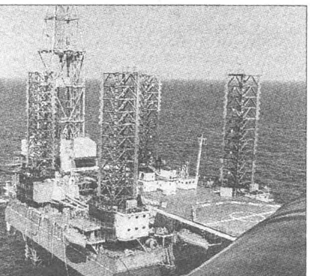
Вовчі зграї наступають

Тривожна інформація надходить з Володимир-Волинського, Любомльського, Маневицького та Ковельського районів: з'явилися вовчі зграї. Вони вночі потрошать овечі отари. Під час облави з прапорцями волинським мисливцям вдалося вполювати кількох хижаків. Як сказав начальник відділу мисливського господарства «Волиньліс» Василь Сухопор, в області нараховувалося до 100 вовків, 10 з них — уже вбито. За шкуру сіроманця на мисливця чекає винагорода — 100 гривень. Побутує думка, що вовчі зграї мігрують з Чорнобильської зони, де для них немає поживи.

Чи потече до нас з Чорного моря?.. Нафта

Потужні фонтани метану, які вириваються з дна Чорного моря, дають можливість вважати його найперспективнішим нафтогазовим регіоном на земній кулі

Протягом останніх десятиріч основні відкриття нафти пов'язані з розвідкою морів і океанів. У зв'язку з цим підвищений інтерес викликає Чорне море. Тому Президент України Леонід Кучма своїм розпорядженням від 29 серпня 1995 року доручив тодішньому Прем'єр-міністру Євгену Марчуку «вжити до 15 листопада 1995 року заходів з метою розробки державної програми з пошуку і освоєння нафти й газу в Чорному морі». А Прем'єр-міністр своїм розпорядженням від 5 вересня 1995 року доручив Держкомнафтогазпрому її розробити. Так з'явилася програма «Освоєння вуглеводневих ресурсів українського сектора Чорного і Азовського морів», яку створили науковці та виробничники, фахівці з проблем нафти й газу. Проте, як з'ясувалося, вона виявилася недієвою.

Не було використано нових даних з нафтогазоносності Чорного моря і в результаті розвідувальні роботи було зорієнтовано на малоперспективні об'єкти, що спричиняє буріння непродуктивних свердловин і призводять до необґрунтованих витрат сотень мільйонів гривень.

Ви запитаєте, які нові дані не використали автори програми? Відповім. Виявлені в 1989 році співробітниками Інституту біології південних морів НАНУ (Севастополь) потужні викиди метану з дна Чорного моря, які інтенсивно проявляються на значній території моря і простежуються від берегів Грузії до узбережжя Болгарії. З 1996 року до вивчення газопроявів у Чорному морі активно підключилися співробітники Відділення морської геології НАНУ (керівник робіт —академік Євген Шнюков). На даний час відкриті 4 великі ділянки викидів метану, на яких налічується близько 200 окремих потужних газових факелів. Це унікальне явище на земній кулі, оскільки в жодному морі світу не встановлено такого активного газовиділення.

У вересні 1992 року співробітники Інституту біології південних морів НАНУ розповіли в Стамбулі на міжнародній конференції про викиди метану з дна Чорного моря. Це викликало величезну зацікавленість у присутніх.

В екстреному порядку Румунія і Німеччина знайшли кошти на організацію спеціальної морської експедиції в Чорному морі і вже через місяць — у жовтні 1992 року на науково-дослідному судні Національної академії наук України «Професор Водяницький» співробітники Інституту біології південних морів НАНУ показували румунським і німецьким фахівцям на екрані ехолота потужні викиди метану. А неподалік острова Зміїний викиди метану сягають поверхні моря, і здається, що море кипить...

Після цього румунська сторона починає робити все можливе і неможливе, щоб отримати острів Зміїний і прилеглий до нього шельф. А українських нафтовиків цей регіон не цікавить?

Суть у різних підходах до оцінки нафтогазоносності Чорного моря, в тому числі і біля острова Зміїний. Румунські і німецькі спеціалісти користуються «застарілими» інструкціями і високо оцінюють перспективи нафтогазоносності цього району.

Українські фахівці на основі сучасних інструкцій не вважають за потрібне цікавитися нафтопроявами, не беруть їх до уваги, а тому вважають морські простори довкола острова Зміїний малоперспективними.

Проте саме поверхневі нафтопрояви відіграли вирішальну роль у пошуках нафти в світі. З цієї проблеми написані сотні робіт, складені тисячі карт нафтопроявів в усіх нафтогазоносних регіонах світу. Як відзначає головний геолог транснаціональної нафтової компанії Стандард Ойл Уолтер Лінк у статті «Значення поверхневих нафтопроявів у пошуках нафти в світі», більшість нафтогазоносних регіонів світу (підкреслю, не окремих родовищ, а цілих регіонів. — **В. С.**) відкриті завдяки поверхневим проявам нафти й газу. І наші Карпатські нафтові родовища, такі як Борислав, Долина, Битків та інші, позначені виходами нафти й газу, тож і перші свердловини на цих родовищах закладалися біля природних виходів нафти й газу.

Дуже багато поверхневих виходів нафти і газу у найбагатшому Близькосхідному нафтовому регіоні (район Перської затоки). Нафтопрояви там зустрічаються дуже часто і відомі з найдавніших часів. Ще наш прародич Ной змащував свій ковчег асфальтом з нафтопроявів Перської затоки.

До речі, нафтопрояви відіграли величезну роль і в формуванні світогляду окремих народів. Так, на Близькому Сході дуже активні нафтогазопрояви самозагорялись і горіли з незапам'ятних часів. Ці вогні дали початок особливій релігії — релігії вогнепоклонників, творцем якої був пророк Зороастр, який започаткував свою релігію ще в першому тисячолітті до Різдва Христового.

Відтак нафтовики зацікавились вогнепоклонниками і «вічними вогнями». Розмірковували так: коли «вічний вогонь» горить з незапам'ятних часів — значить в надрах цього регіону мають знаходитися величезні запаси нафти й газу, які, прориваючися крізь кілометрові товщі порід, постійно живлять «вічний вогонь». Після довгих вагань було вирішено в 1905 році розпочати буріння розвідувальної свердловини біля такого «вічного вогню» — поряд з храмом вогнепоклонників у селищі Сурахани неподалік від Баку в Азербайджані. Так було відкрито одне з найбільших на той час нафтових родовищ світу — Сураханське, яке і нині, через 90 років після введення в експлуатацію, дає значну кількість нафти в Азербайджані.

І потужні фонтани метану, які вириваються з дна Чорного моря, дають можливість вважати це море найперспективнішим регіоном на земній кулі. Спроби оцінити масштаби газовиділення дають астрономічні результати. Лише на невеличкій ділянці моря біля Супси (Грузія), за підрахунками дослідників з Інституту біології південних морів, за добу виділяється понад 1 млн. кубометрів метану. А якщо брати до уваги всі викиди метану з дна Чорного моря, то доводиться користуватися мільярдною шкалою для оцінки добових викидів метану. Встановлено також, що води Чорного моря загазовані метаном, починаючи з глибини 550—600 метрів до самого дна. Тому прості розрахунки показують, що води моря містять понад 80 млрд. кубометрів метану.

При цьому слід урахувати, що води Чорного моря постійно оновлюються: Дніпро, Дунай, Дністер та інші ріки приносять прісні води без метану, через Босфор надходять води із Середземного моря. Повний цикл заміни вод Чорного моря, за підрахунками різних авторів, відбувається за 400 — 2000 років і за цей короткий час води моря встигають насититися метаном. А це означає, що з дна моря струмує безперервний потік глибинного газу, що свідчить про його грандіозні запаси. Це вражає більше, ніж «вічні вогні» Близького Сходу.

Якби українські нафтовики під час пошуків у Чорному морі проводили розвідувальні роботи в місцях виходів газу, як це роблять всьому світі і як робилося в СРС до 1960 року, то результативність розвідувальних робіт була б набагато вищою. Ніхто не став би бурити непродуктивні свердловини на площах Дельфін, Десантна, Федорівська, Штильова та інших, а сконцентрували б роботи на ділянках з виходами потужних газових струменів. Це зберегло б сотні мільйонів гривень і прискорило б вирішення проблеми забезпечення України нафтою і газом.

Такі прорахунки не пройшли б безслідно в провідних нафтових компаніях світу, і які-небудь Мобіл Ойл, Шелл чи Екксон після такого провалу повністю розформували б інженерну службу. Проте це там. А у нас за цією програмою стоять прізвища 70 провідних нафтовиків, серед яких міністри, директори інститутів, академіки і навіть сам президент нафтогазової академії. Тому українські нафтовики діють за «новою прогресивною інструкцією» з пошуків нафти зразка 1960 року, а румунські — «старою» і відкривають у Чорному морі все нові і нові родовища нафти й газу: Сіноє, Західна Лебеда, Східна Лебеда, Овідін, Кобальческу, Дойна.

Ось чому нафта не тече в Україну з дна Чорного моря.

Нагадаю, що в період енергетичної кризи 70-х років, коли західні країни залишилися без нафти в зв'язку з ембарго на енергоносії з Близького Сходу, провідні компанії світу вийшли з розвідкою в Північне море, де були відкриті гігантські родовища нафти й газу. І країни, які раніше не мали своєї нафтогазової промисловості, стали експортерами нафти. Так, Норвегія протягом 10 років створила нафтову промисловість, організувала розвідку нафти і довела її видобуток до 100 млн. тонн на рік. Понад 100 млн. тонн нафти в рік видобуває з Північного моря і Великобританія. Додам, що Чорне море за своїми геологічними показниками набагато перспективніше, ніж Північне чи Каспійське. Проте чиновники, відповідальні за енергоресурси нашої держави, орієнтують уряд не на розвиток власної нафтової промисловості, а на імпорт енергоносіїв. За такого підходу Україна ніколи не вийде з кризи!

Василь СОЗАНСЬКИЙ,
провідний науковий співробітник Відділення морської геології Національної академії наук України.

Ми шукаємо родовища, а румуни — відкривають

Стоїть статуя й у вус не дує!

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Уявіть собі, що Кантівка — досить великий (аж двадцять одна хата) населений пункт, але статуї (з наголосом на останньому складі) тут немає жодної! Всюди з'являються нові статуї, а в Кантівці нема й не заплановано! І не скажеш, що Кантівка цього не заслужила. Адже тут працьовиті люди живуть. Он дід Сянько коло корів порається — колись він був знаменитим механізатором, два ордени Трудового Червоного прапора заробив. Або дід Борис Сторожук — і досі йому доручають шлеї лагодити, краще ніхто не зробить. Рибу тут, бачте, ловлять, енергоносії з дровець добувають. Тобто, якби довелось ліпити пам'ятника, то натура знайшлася б, он хоча б оті троє богатирів! Біда в тім, що ліпити нема кому. Не те що статую, а навіть сніговую бабу, бо жодного школяра не лишилося. Та й хліба в магазині нема, бо дорогу замело... Та Бог з ними, зі статуями, вони більше для столиць годяться, стоять собі там й у вус не дують...

Старокостянтинівський район на Хмельниччині.

У номер

✔ **Київ**

Тонну «нацистського золота» знайшли

Україна зможе отримати офіційний доступ до німецьких архівних документів часів другої світової війни для визначення частини «нацистського золота», сформованого на території України.

З цією метою створено українську частину спільної україно-німецької робочої групи, яка займатиметься «конкретизацією на міжнародному рівні» робіт Міжвідомчої комісії з проблем «нацистського золота» та компенсаційних виплат жертвам нацизму.

Сьогодні Україна може офіційно підтвердити свої претензії лише на 1 млрд. DM і на 1 тонну золота, повідомляє «Інтерфакс-Україна».

✔ **Рівне**

Відновлюються «Волинські торги»

Упродовж трьох днів у Рівному проходили «Волинські торги-98», організовані місцевою торгово-промисловою палатою.

Ще у минулому столітті гучної слави в краї зажив ярмарок «Контракти Дубнівські», а 1930—1938 років, за часів панської Польщі, цю традицію продовжили щорічні «Волинські торги».

І ось президент Рівненської торгово-промислової палати Микола Ярощук ініціював відродження колишніх традицій: проведена у селищі Ювілейному виставка-ярмарок зібрала велику кількість відвідувачів. І не лише рівнян, а й підприємців і торгівців з Волині, Львівської, Хмельницької, Івано-Франківської, Київської та інших областей. На ярмарку продавали технології і високопродуктивне обладнання, сучасну техніку й будматеріали, промислову та сільськогосподарську продукцію.

✔ **Дніпропетровськ**

І за «взяття» Мінська можна стати героєм

У Дніпропетровську міський голова найбільш старанних та заслужених земляків нагороджує медаллю «За служіння рідному місту». А тепер справді матимемо змогу гідно пошановувати і тих, хто налагоджуватиме плідне співробітництво з колегами у Мінську і Мінській області. Тим паче, якщо знаходитиме там ринки збуту своєї продукції.

Річ у тім, що з ініціативи обради в столиці Білорусі щойно побувала делегація дніпропетровців. З якою метою? Відновлювати-наводити оті мости, які ще недавно ми називали «мостами дружби». Зі столицею і столичною областю сусідньої держави дніпропетровці утворили спільний координаційний центр, який, якщо здійснюватиметься задумане, сприятиме взаємним економічним контактам на рівні підприємств, міст і районів.

✔ **Запоріжжя**

Для обдарованих сотня-друга теж знахідка

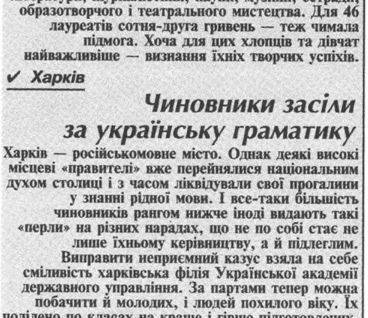
13 тисяч гривень виділила Запорізька обласна держадміністрація на виплату обласних премій для обдарованої молоді (учням та студентам) у галузі літератури, журналістики, науки, музики, естради, образотворчого і театрального мистецтва. Для 46 лауреатів сотня-друга гривень — теж чимала підмога. Хоча для цих хлопців та дівчат найважливіше — визнання їхніх творчих успіхів.

✔ **Харків**

Чиновники засіли за українську граматику

Харків — російськомовне місто. Однак деякі високі місцеві «правителі» вже перейнялися національним духом столиці і з часом ліквідували свої прогалини у знанні рідної мови. І все-таки більшість чиновників рангом нижче іноді видають такі «перли» на різних нарадах, що не по собі стає не лише їхньому керівництву, а й підлеглим.

Виправити неприємний казус взяла на себе сміливість харківська філія Української академії державного управління. За партами тепер можна побачити й молодих, і людей похилого віку. Їх поділено по класах на краще і гірше підготовлених.

Мільярд — не ті гроші

Вугільна промисловість Луганщини дихає на ладан.

Три шахти державної холдингової компанії «Ровенькиантрацит» — імені Дзержинського, «Київська» та імені Космонавтів — ще влітку відзвітували про виконання річного плану. Щоправда, згаданий холдинг, де з року в рік нарощують видобуток палива, лише приємний виняток. Вугільна промисловість Луганщини дихає на ладан. Серед причин, що призвели до такого економічного «діагнозу», і недостатнє фінансування галузі.

— Ситуація ускладнюється ще й тим, — коментує невтішний стан справ заступник голови обласної держадміністрації Валентин Дзонь, — що у структурі промисловості галузь становить 28,5 відсотка. А значить, усі проблеми вугільників одразу позначаються на всьому народногосподарському комплексі. Щодо перспективи, то вони поки що оптимізму не додають. Адже борги галузі становлять 1 мільярд 300 мільйонів гривень, а їй винні всього 200 мільйонів гривень. Зрозуміло, таку різницю у платіжному балансі шахти, за всього бажання, самотужки неможливо подолати. Тому, щоб вивести галузь із кризи, потрібні, як мінімум, два фактори: внутрішні резерви і вагома державна підтримка...

Варто сказати, що місцева влада вже почала використовувати свої внутрішні резерви. І наслідки не забарилися, бо низка проведених заходів дозволяє навіть говорити про перші ознаки стабілізації. Причому не тільки за рахунок «Ровенькиантрациту». Так, уперше за останні три роки деякі шахти холдингової компанії "Свердловантрацит" почали майже на третину перевиконувати місячні плани вуглевидобутку. Насамперед це стосується шахт «Харківська», «Красний партизан», ім. Войкова. Поступово додають до плану і гірники «Первомайськвугілля».

Можливо, сам по собі приріст невеликий, однак тенденцію до нього керівники області вже вважають серйозним показником. Тим більш, що позитивні економічні зрушення — найкоротший шлях до зниження соціальної напруженості в регіоні. А найголовнішим фактором нагнітання пристрастей, як і раніше, є заборгованість у зарплаті, пенсіях, регресних виплатах.

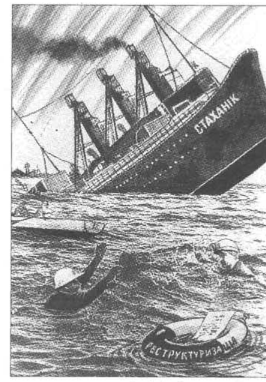
За словами В. Дзоня, чітко простежується таке: як тільки з червня почали платити гірникам поточну зарплату, відразу стало набагато легше вести діалог з гірниками і взагалі керувати галуззю.

Позицію керівників області з приводу поточної ситуації вже висловлено у зверненні до Верховної Ради України, яке прийняла сесія Луганської облради. Оскільки бюджетне фінансування вугільної промисловості не посприяло виходу з кризи, воно потребує серйозного коригування — збільшення. Тільки для виплати 700 млн. грн. — заборгованої шахтарям зарплати, Кабміну та Мінвуглепрому запропоновано окремим рядком у проект державного бюджету на 1999 рік внести суму не менш як 896 мільйонів гривень.

У цілому, вся сума, передбачена для вугільної галузі — 1 мільярд 200 мільйонів гривень, на думку луганчан, потребує збільшення, як мінімум, удвічі. І якщо цього не зробити, то вже сьогодні з упевненістю можна сказати, що наступний рік стане роком ще більших шахтарських акцій протесту. А ще, на жаль, роком нових аварій, які почастішали на шахтах області з усім відомої причини. Такої думки дотримується і начальник Луганського обласного управління паливно-енергетичного комплексу Сергій Гура.

— Фінансування галузі не витримує жодної критики. Це стосується не лише заборгованої зарплати, а й того, що багато хто з гірників ризикує взагалі її не дочекатися. Адже останніми роками постійно не вистачає коштів для заміни застарілого обладнання, яке становить загрозу для життя людей, і навіть на засоби індивідуального захисту. На окремих шахтах області гірники забезпечені «саморятувальниками» або лампами лише на 50 відсотків!

За вісім місяців цього року вже загинули понад 260 гірників (майже стільки,

як за весь минулий рік). Фактично кожного дня ця цифра дедалі збільшується, адже 48 тисяч механізмів та 11 тисяч технологічних процесів на вугільних шахтах не відповідають нормативним актам про охорону праці. Серйозній небезпеці бути травмованими підлягають 120 тисяч підземних робітників, які в цих умовах просто змушені йти на пряме порушення правил техніки безпеки.

Певна річ, фінансування вугільників не повинно обмежуватися тільки підтримкою із державного бюджету. Галузь може і має самотужки заробляти гроші. Однак зробити це із застарілим обладнанням напівголодні гірники навряд чи спроможні. Тому, щоб вийти з цього зачарованого кола, треба дуже зважено підійти до питання збільшення фінансування галузі у наступному році. В противному разі замість єдиного вітчизняного енергоносія — «хліба промисловості» держава матиме тільки «сухарі». І то не щодня.

Павло КУЩ.

Луганська область.

Диво, якому триста років

можемо втратити назавжди, бо потім ні за які гроші його не повернути.

99 Спонсор лотереї «ГУ»

Чи треба пояснювати, що це таке — неповторно-самобутній декоративно-художній петриківський розпис? Його зародження пов'язане із заснуванням мало не триста років тому в густо порослих травою і квітами степах між Дніпром і Оріллю козацького хутора-зимівника. Як це сталося, одному Богу відомо. Але тут відразу почали розмальовувати хати й пічилки, а в хатах — печі, комини та лежанки, вікна і віконниці, а потім і скрині та двері неймовірно барвистим квітково-рослинним орнаментами. Наче кожен, хто тут поселявся, був художником. Сталося диво, яке всіх у Петриківці захопило і вже ніколи не полишало.

А історію нинішньої фабрики «Петриківський розпис» започаткувала ще у 20-ті роки артіль «Вільна селянка». Проіснувала вона років з тридцять, поки не перетворилася на фабрику сувенірно-подарункових виробів. Власне, 1936 року в селі відкрили дитячу художню школу, де першим викладачем була проста селянка неймовірно щедрого таланту творця мальованої краси — Тетяна Якимівна Пата. Ця жінка і виховала першу плеяду майстрів того розпису, який нині справді відомий у всьому світі. Адже коли рівно сорок років тому Петриківська фабрика нарешті офіційно і повноправно увійшла до об'єднання непересічних художніх промислів, її першим головним художником став учень Тетяни Пати Федір Савич Панко.

Кому з вас не доводилося, зрештою, бачити тарелі і скриньки, вази, цукерниці і кухонні дошки, миски і ложки, розмальовані яскравим квітково-рослинним орнаментом?

Та чи не підростає вже покоління, котре не бачило і, може, й не побачить таких казкових творінь наших умільців?

Це тривожне передчуття і привело нас знову у Петриківку. Якщо навіть у Дніпропетровську, в самісінькому його центрі, безслідно зник магазин «Українські сувеніри», завше повен виробів петриківських майстрів, то що тоді казати про інші регіони.

— Продали не магазин, а весь багатоповерховий будинок, у якому він розміщувався, якимось, навіть не доморослим, комерсантам-ділкам, — пояснив директор фабрики Микола Зубко. — А їх торгівля національними художніми прикрасами не зацікавила. Виселили крамницю несподівано і в один день, ми ледве встигли забрати свою продукцію.

Не в кращому становищі такі самі магазини і в інших обласних центрах. Щорічно 35—40 тисяч сувенірно-подарункових виробів реалізували, як-то кажуть, удома, в межах України. Це без цільових замовлень, котрих також вистачало. А тепер 2—3 тисячі штук від сили вдається збути. Не кажучи вже про те, що колись їх до ста тисяч на рік брали для зовнішньої торгівлі.

Самотужки фабриці нині на зовнішні ринки не повернутися. Щоб брати участь у виставках та рекламних акціях, потрібні гроші, яких, як відомо, катастрофічно бракує.

Хоч як парадоксально, а налагоджувати пропаганду своєї продукції вдома — ще дорожче, ніж поза межами держави. Тут, куди не поткнись, усюди глухий кут. І про такі речі, як сувенірно-подарункові художні витвори, краще мовчати. Кому вони тепер, мовляв, потрібні? Дедалі реальніша загроза, що дивовижний петриківський розпис повернеться до того, з чого починав, — до «кустарщини» в окремо взятому селі. Микола Зубко відверто зізнається, що шукав і шукає багатого та кмітливого спонсора.

— Підприємство, якому не було б ціни, якби розташовувалося в межах великого міста, — так мені давали одкоша нововиявлені бізнесмени, начебто виявляючи спершу інтерес до моєї пропозиції, — каже Микола Зубко.

А що колектив тут — на жаль, уже напівуцілілий — не лише художньо обдарований, а й неврку винахідливий та й не бездарний щодо підприємництва, це теж правда. Чотири роки тому, поки ще можна було, брав солідний державний кредит, який не витратив марно, а пустив у діло. Потім, ясна річ, і виплатив. Завдяки цьому, власне, фабрика якось і залишається досі «на плаву». Та чимдалі стає сутужніше, а брати нині винятково короткочасні позички під шалені відсотки — все одно, що добровільно й передчасно лізти в зашморг.

— Чомусь забувають, що ми й окремі замовлення підприємств, господарств та організацій спроможні виконувати, — розповідає М. Зубко, — постачаючи не тільки набори сувенірно-подарункової продукції, а й виготовляючи привабливі рекламно-візитні панно і плакати, емблеми, символи та логотипи. Або, скажімо, можемо розмальовувати офіси чи куточки відпочинку. Як ні в кого, будуть розмальовані.

Ми їхали з Петриківки з думкою-переконанням, що унікальний мальовничий розпис збережемо лише тоді, коли не втратимо власної гідності і шануватимемо самі себе.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.

Дніпропетровська область.

Збережемо гідність — і тоді збережемо мистецтво

Чи стане БУКОВИНА нашою квітучою гілкою?

Голові облдержадміністрації Теофілу Бауеру доводилося давати інтерв'ю і горянам — нашим читачам, безпосередньо за «гарячими» адресами, як-от на знімку — край знесеної гірськими водами дороги.

Збудували дамбу з... обіцянок

Повертаючись до надрукованого

У серпні цього року відбувся день відкритого листа у Вижницькому та Путильському районах Чернівецької області, що мають гірський статус. Виїзна редакція «Голосу України» спільно з обласними керівниками побувала у глибинці буковинського краю, де внаслідок економічної кризи переплівся складний клубок різноманітних проблем, насамперед соціально-побутових та виробничих.

Після цієї акції облдержадміністрація прийняла розпорядження за № 429 «Про окремі питання поліпшення соціально-економічного стану Путильського району», в якому було намічено низку першочергових заходів на підтримку горян. В свою чергу, газета взяла під контроль виконання запланованого.

Ряд пунктів цього розпорядження вже виконано. Облшляхобуд (саме його було залучено до ремонту зруйнованих повінню доріг) виконав покладені на нього обов'язки. Шляховики зробили посильний внесок і в те, щоб пришвидшити введення в експлуатацію пункту спрощеного переходу державного кордону в селі Руська. Його послугами вже встигли скористатися сотні горян, які мають родичів у Румунії.

Зробили заділ шляховики й з відновлення зруйнованої повінню дороги до високогірного села Товарниця. Виготовлено проектно-кошторисну документацію на ці роботи, почалося бетонування ділянки зсуву.

До приємних новин слід віднести й пуск нового мосту через річку Черемош, який спорудили будівельники Івано-Франківської області. Завдяки цьому значно скоротилися відстані між населеними пунктами сусідніх районів карпатського регіону Прикарпаття й Буковини.

А ось два важливі пункти ухваленого обласною владою розпорядження, на жаль, залишилися на папері.

Облдержадміністрація поставила місцевим можновладцям завдання — завершити будівництво м'ясокомбінату в селі Малий Дихтинець і розпочати переробку м'ясних ресурсів району та сільського приватного сектора. Зі свого боку, вона мала посприяти замовникові у виділенні кредиту для здійснення пусконалагоджувальних операцій. Цим повинні були зайнятися управління сільського господарства, з питань економіки, власності та фінансів. Позика мала бути надана в обмін на поставки м'яса та м'ясопродуктів бюджетним установам області.

Однак пішов четвертий місяць, а будова обіцяних грошей так і не дочекалася. Єдине, на що спромоглися згадані управління, так це послати в Малий Дихтинець представників одного з комерційних банків, які запропонували замовникові кабальний кредит, на що той погодитися, звичайно, не міг.

Без грошей об'єкт довелося практично заморозити. Тим часом гуцульська худоба «відпливає» через комерційні структури в інші регіони. Зрозуміло, що при цьому недораховують значних коштів обласний та районний бюджети.

Фактично обдуреними залишилися й жителі села Розтоки, а точніше, 32 сім'ї, оселі яких, коли прорвало дамбу, відрізали від суходолу розбурхані води річки Черемош. Це створило багато незручностей для горян. Без пасовищ залишилася худоба, подекуди вода почала підмивати фундаменти жител, господарських споруд.

Одне слово, бюрократи зробили гуцулів заручниками стихії. Навесні, коли на карпатських вершинах розтануть сніги, може бути апокаліпсис місцевого масштабу. Адже Черемош, вийшовши з берегів, набуває страшної сили — рве бетонні мости, в баранячий ріг гне масивні сталеві балки. Дерев'яні хати для нього —як сірникові коробки.

Ситуацію ще можна врятувати, кинувши сюди, на підмогу людям, великі сили. Якщо заходів не буде вжито, то вода підмочить не лише житла горян, але й авторитет влади.

Про Гуцульщину звикли казати, що це Богом і людьми забутий край. На жаль, забутий він і нашим Кабміном. Жодної копійки не виділив уряд буковинським горянам цього року на ліквідацію наслідків катастрофічної повені, що прокотилася Карпатами навесні та влітку. А що це означає? Що ще довго ходитимуть пішки гуцули та їхні діти по бездоріжжю. Що ще довго гнитиме на лісосіках зрубана деревина, яку неможливо вивезти. Що ще довго житиме у скруті мужній етнос, маючи під боком такі безцінні багатства, якими наділила природа цей благословенний край.

Політик несе свого хреста

Пам'ятки

Колишній народний депутат України, професор Чернівецького держуніверситету імені Юрія Федьковича, відомий буковинський громадський і політичний діяч Тарас Кияк вирішив встановити пам'ятні хрести на найвищих вершинах Карпат на відзнаку історичних подій, що були непересічними в житті нашої держави.

Цей список ентузіаст розпочав із Говерли. Разом з групою однодумців він доставив на її вершину семицентнерного хреста з нержавіючої сталі. Поряд з відзнакою встановлено й пам'ятну гранітну дошку на честь проголошення незалежності України.

Днями невгамовний професор піднявся на найвищу вершину Буковинських Карпат Яровицю, де теж було встановлено семицентнерного хреста з нержавійки. Цього разу подію було приурочено 80-й річниці з дня проведення Буковинського віча, яке проголосило злуку краю з матір'ю-Україною.

Наступного року професор Тарас Кияк встановить такого самого хреста й на горі Маківка, де мужньо билися з ворогами за нашу незалежність українські січові стрільці.

Фотофакт

НЕ ЗАБУВАЄ стежки до своїх земляків-буковинців перший космонавт незалежної України Леонід Каденюк. Ось і нещодавно він знову прибув до Чернівців, щоб зустрітися з науковцями місцевого держуніверситету імені Юрія Федьковича, почесним доктором наук якого він був обраний. Астронавт висловив думку, що окремі розробки вчених вузу в галузі мікроелектроніки будуть використані під час наступних польотів українських ракетоносіїв.

Принагідно, Леонід Каденюк побував і в міському молодіжному центрі технічної творчості, де мав розмову з творцями авіаційних і ракетних моделей. На згадку про своє перебування він подарував їм серію фотографій, зроблених під час україно-американського космічного польоту.

На фото: Леонід Каденюк у мантії почесного доктора наук Чернівецького держуніверситету.

Олександр Довженко: «Дураки — это страшное явление»

Секретно

В архівах КДБ під грифом «Таємно» знайдено рапорт старшого уповноваженого 5-го відділення 2-го відділу ГУДБ лейтенанта держбезпеки Чекалдікіна про перебування Олександра Довженка в Чернівецькій області 1940 року, куди він прибув разом з Юлією Солнцевою на зйомки фільму «Радянська Буковина». Митець, зустрічаючись з представниками місцевої інтелігенції, майбутніми героями кінотвору, дозволяв собі гострі висловлювання на адресу партійних і радянських органів, які допускали свавілля, грубість і безтактність до західноукраїнського населення, демонстрували безкультур'я, тупість і самодурство. Діставалося від нього й вищим елешонам партноменклатури.

Усе це ретельно зафіксував у своєму доносі «стукач», приставлений до Олександра Петровича. Подаємо рапорт мовою оригіналу.

Справка

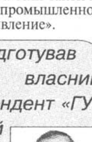
... Много внимания Довженко в своих высказываниях уделил своим впечатлениям от поездки на Буковину. «Черновцы, — сказал он, — чудесный город, культурный, приятный. Жить там — просто наслаждение. Дом, в котором жил митрополит, настолько прекрасен, что подобного ему нет в Москве. Народу там, в Буковине, жилось гораздо лучше, чем у нас. Когда у нас едешь поездом, то нигде не встретишь радостных лиц, нарядного убранства. Всюду убогость, бедность, придавленность. Я считаю, что наш народ унижает и угнетает то, что все у нас одеты в серый бушлат (то есть монотонная одежда). А там все красочно, весело, приятно». Довженко подробно описал наряды буковинских украинцев и продолжал: «На площади в Черновцах —карусели, всякие наивные народные развлечения. Так наши идиоты немедленно по приезде решили убрать с площади карусель. Вообще наши ведут там себя плохо; в Западной Украине нас встречали в прошлом году изумительно, а теперь мы довели до того, что там ширится повстанческое движение. Гуцулов выселяли из пограничных районов, делали тысячи ляпсусов. Теперь то же самое повторяют и в Буковине. Хватают без разбору людей — правых и виноватых».

Затем Довженко очень отрицательно охарактеризовал целый ряд партийных и советских работников Буковины и Западной Украины: «Мы туда несем нашу грубость, неделикатность, некультурность. Ощущение такое, что мы не более организованная культура, более низкая... Они удивленно видят, как при нас все разрушается, как все жадно расхватывают вещи и т. д.».

«В течение 22 лет, — сказал он, — людей приучили к канону, догме. Тем самым людей отучили самостоятельно думать. Выросли безликие, безынициативные люди. Кадров организаторов нет. Особенно это чувствуется на положении в армии. Я считаю, что наше правительство сделало огромное преступление перед народом, когда перебило, сослало в Сибирь лучших полководцев. Мы сами перебили наших командиров в десять раз лучше, чем это сделал бы Гитлер. Теперь, когда я думаю о будущей войне, я не столько боюсь Гитлера, сколько наших командиров, наших воров, бездельников и т. д. Сталин недавно сказал одному генералу: вы думаете, что если вы залили доты кровью и завалили их трупами, то это победа?.. Мне лично кажется, что после провала финской кампании Сталин стал очень недоверчиво относиться к Красной Армии, к ее боеспособности. Это, по-моему, и привело к тому, что мы не выступили против Гитлера. Теперь момент упущен, и Гитлер скоро поведет против нас весь мир. Я смотрю на тот ужас, который творится в кино, и думаю: ну, кино — это так-сяк, а если такой же ужас творится и в оборонной промышленности? Дураки — это страшное явление».

Сторінку підготував власний кореспондент «ГУ» по Чернівецькій області Василь БАБУХ.

Тел. 2-63-15.

Хроніка. Факти. Події

✔ Ісламабад

Насуваються нові випробування?

Індія готується найближчим часом провести нову серію випробувань, у тому числі нейтронної зброї. Таку сенсаційну новину повідомило пакистанське інформаційне агентство Ен-ен-ай із посиланням на дипломатичні джерела в Делі.

✔ Оттава

Вибори відбулися — влада не змінилася

Правляча у Квебеку (франкомовній провінції Канади) Квебекська партія перемогла на виборах до національних зборів цієї провінції і, таким чином, залишиться при владі. Хоча підрахунок виборчих бюлетенів ще не закінчено, кандидатів Квебекської партії, яка в перспективі ставить за мету відокремлення Квебеку від Канади, обрані або лідирують в 75 із 124 виборчих округів.

✔ Прага

Бажання взаємне

Чехія і Словаччина мають намір посилити взаємодію між своїми ВПК. Це перш за все спільне розроблення нових видів озброєнь і технологій, проведення наукових досліджень у військовій сфері, про що йдеться у протоколі про військово-технічне співробітництво, підписаному міністрами оборони Чехії і Словаччини Владимиром Ветхим і Павлом Канісом. Після проведення робочої зустрічі у місті Знойно (Південна Моравія) вони повідомили про «взаємне бажання продовжити двостороннє співробітництво у військово-технічній сфері, яке було успішним у рамках єдиної Чехословаччини».

✔ Лондон

Стали 61-ми

Великобританія стала 61-ою державою, яка приєдналася до договору про створення Міжнародного карного суду. Процедура підписання відбулася у понеділок у будинку ООН у Нью-Йорку. Спільно з Британією договір підписали Таджикистан, Лесото, Буркіна-Фасо та Кот-д'Івуар. Особливого значення цей факт набуває в світлі подій навколо арешту в Лондоні генерала Піночета на запит іспанської судової влади, яка звинувачує його у злочинах проти людства.

✔ Скоп'є

Пріоритети визначено

Розвиток добросусідських відносин із сусідніми країнами, активних політичних та економічних контактів зі США, Росією та країнами Євросоюзу — такі пріоритети нового уряду Македонії, що їх оголосив у парламенті прем'єр-міністр Любчо Георгієвський. Він заявив про наступність зовнішньополітичних цілей Скоп'є, найважливішою з них, як і за колишнього уряду соціал-демократів, залишається інтеграція до структур ЄС та НАТО.

✔ Рим

Перемога за лівими

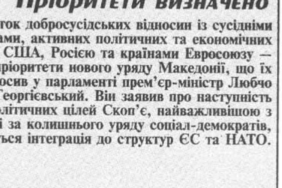
Перемога лівих сил на часткових адміністративних виборах, що відбулися в Італії, і втрата голосів виборців правими партіями безперечні, заявив керівник партії «Ліві демократи» Вальтер Вельтроні. За його словами, уже перший тур часткових адміністративних виборів забезпечив перемогу представників лівоцентристських сил у трьох із чотирьох провінцій, де відбувалося голосування. Ще в одній провінції переможців визначить другий тур виборів.

✔ Потсдам

Переговори тривають

У Потсдамі тривають німецько-французькі консультації на найвищому рівні. У них беруть участь президент Франції Жак Ширак, канцлер ФРН Герхард Шрьодер та його французький колега Ліонель Жоспен, ряд ключових міністрів обох країн. Основна тема переговорів —визначення спільних позицій напередодні майбутньої віденської зустрічі країн—членів Європейського союзу.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та зарубіжних інформагентств.

Жак Ширак, Герхард Шрьодер.

Франція бажає бачити нашу державу сильною

Наближається до завершення цей рік. Зазвичай посольства, акредитовані в різних країнах, починають підбивати підсумки зробленого протягом року, розповідають журналістам про здобутки та проблеми двосторонніх відносин. Саме цьому присвячено і прес-конференцію, що відбулася днями у Посольстві Франції в Україні.

Щодо найважливішої події, то, на думку Надзвичайного і Повноважного Посла Франції в Україні пана Паскаля Фієскі, це — візит до Києва Президента Франції Жака Ширака. Він довів, що «між державами немає великої дистанції, якихось штучних обмежень у відносинах, у чому часто дорікали Франції». «Франція бажає бачити Україну сильною та квітучою державою і робить усе, щоб ваша держава була гідним членом європейської спільноти XXI століття», — заявив пан посол. Стосовно позиції офіційного Парижа до того, що Україна досі не отримала статус асоційованого члена ЄС, то пан посол висловив такі міркування: ЄС підписав з Україною угоду про партнерство і співробітництво (вона набула чинності в березні. — **Авт.**), її реалізація передбачає створення зони вільної торгівлі. На думку посла, нині нагальним завданням є саме реалізація цієї угоди, щоб можливе асоційоване членство у ЄС не було формальністю. Іншими словами, мета угоди — забезпечення безболісного входження нашої держави до ринкової Європи.

Одночасно, відзначив пан посол, у Франції стурбовані тим, що розвиток, зокрема економічний, України гальмується, і занепокоєні можливістю відродження командно-адміністративної економіки.

Окремо Паскаль Фієскі розповів про співпрацю Києва та Парижа в галузі побудови правової держави (до речі, у грудні у Франції відзначатимуть 50-річчя підписання декларації прав людини). Щодо цього країна має неабиякі здобутки і готова поділитися ними з Україною. Можливо, ця тема стане однією з перших, яку обговорюватимуть у рамках спільного франко-українського форуму: його планововано створити найближчим часом.

Економічний і торговельний радник посольства Єлізабет Пюісан вважає, що в торговельних українсько-французьких відносинах цього року також прогрес: на вересень експорт Франції в Україну становив 1 млрд. 600 млн. франків (приблизно 300 млн. доларів) — це на 28 відсотків більше, ніж торік; імпорт з України — 700 млн. франків (приблизно 130 млн. доларів) — на 10 відсотків більше. Збільшилася і кількість бізнесменів, що відвідали нашу державу. Помічено зростання активності французьких підприємців на українських виставках... До речі, цього тижня в Ліоні відбулася так звана «зустріч зовнішньої **торгівлі». Її** організовують раз на рік для французьких підприємців і запрошують дипломатів, які можуть поінформувати про перспективи співробітництва з бізнесменами тієї чи іншої країни. «У ці дні маю дуже багато роботи, — зізналася пані Пюісан. — Але пишаюся тим, що я одна з небагатьох, хто має найбільше зустрічей». Пані Пюісан навіть вважає, що нині економічні відносини Франції з Росією розвиваються не так добре, як з Україною...

Прес-конференція тривала більш ніж дві години. Тут ішлося про співпрацю у військовій, культурній галузях, і не тільки. Саме про співпрацю, а не про конкуренцію. Бо час від часу поставало запитання: який сенс Франції сприяти зміцненню нашої країни, якщо потенційно вона може стати її конкурентом у Європі?

Франція дотримується іншої точки зору і розглядає нашу державу як ключовий елемент у побудові нової Європи. А щодо здорової конкуренції, то вона на користь обом державам. Хоча, можливо, про конкурентоспроможність нашої поки що говорити зарано.

Наталя ФІЛІПЧУК.

Нарешті відкрито Український центр на Арбаті

НАПРИКІНЦІ минулого тижня в Москві на Старому Арбаті відбулося відкриття Українського культурного центру. Втім ще задовго до свого офіційного відкриття, центр проводив музичні зустрічі, творчі вечори, організовував концерти та виступи за участі відомих київських виконавців, привертаючи увагу широкого загалу шанувальників українського мистецтва.

Першими, хто переступив поріг Українського культурного центру в день його народження, стали Прем'єр-міністр України Валерій Пустовойтенко і віце-прем'єр уряду Російської Федерації Валентина Матвієнко. «Україна надає великого значення відкриттю в Росії центру, де буде належним чином представлено нашу культуру», — сказав прем'єр.

Велика роль відводиться тут просвітницькій діяльності Українського культурного центру. Ведеться активне співробітництво з українським інститутом у Москві (офіційно зареєстрованим при Московському педагогічному інституті), заплановано відкриття курсів української мови, спільно з НАН України проводити лекції, консультації з культури, історії України, її національної мови, письменності. Поряд із цим ще одне завдання, за словами Валерія Пустовойтенка, — «турбота про духовні потреби багатомільйонної української діаспори в Росії». Нині вона складається з більш ніж сорока організацій. Є надія, що деякі з них стануть філіалами Українського культурного центру в Санкт-Петербурзі, Омську та інших містах і регіонах Росії. Як заявив в інтерв'ю кореспондентові «ГУ» голова Федеральної національно-культурної автономії українців у РФ Олександр Руденко-Десняк, «Український культурний центр, перший за межами країни, може стати експериментальним майданчиком для відпрацювання моделей існування України в навколишньому інформаційному просторі».

Світлана ФІЛІМОНОВА.

Москва.

Місця у Європі для Оджалана залишається все менше

У Європі, здається, не залишилося жодного великого міста, в якому минулого тижня не відбулися б маніфестації під червонозоряними прапорами Робітничої партії Курдистану (РПК). Але чи не найпотужніші вони були в Бонні та Гамбурзі, а також у Римі й інших містах Італії, де попросив політичного притулку 50-річний провідир РПК Абдула Оджалан. Маніфестанти вимагали його визнання «представником курдського народу». Для Німеччини, де він у розшуку як особливо небезпечний терорист, упродовж кількох останніх років Оджалан став зубним болем.

Відомо, що РПК свого часу створено на кошти КДБ і ЦК КПРС для дестабілізації політичного режиму в Туреччині. Формально її лідери проголосили своєю метою боротьбу за демократичні права курдів. Насправді ж, ставши генеральним секретарем партії і прописавшись у Дамаску, Оджалан керував звідти терористичними операціями своїх однодумців. Члени і прибічники РПК не лише брали участь у відкритих воєнних зіткненнях із частинами турецької та іракської армій, добиваючись автономії Курдистану, а й намагалися перенести громадянську війну на територію тих європейських країн, які надають курдам політичний притулок. Зокрема, і в Німеччину. Члени РПК тероризували турків, які тут живуть, підпалювали турецькі магазини і бюро подорожей, а часом навіть влаштовували і самоспалення на вулицях німецьких міст.

Оджалан погрожував ФРН, обіцяючи «карати» не лише турків, а й німців. У січні 1996 року він проголосив: «Утиски курдів стали нестерпними. Вони близькі до того, щоб вибухнути. Німеччина незабаром відчує це на собі. Якщо перемир'я (у Туреччині та Іраку. — **Авт.**) не вдасться досягти, то масові повстання сколихнуть Європу, і насамперед Німеччину. Сотні людей при цьому загинуть». На зміцнення погроз у Німеччині активісти РПК влаштували кілька небезпечних провокацій, унаслідок чого в багатьох землях ФРН це лівоекстремістське угруповання заборонили. Підтримку воно одержало тільки з боку ліворадикальних організацій самої ФРН, зокрема й «Комуністичної платформи» у ПДС (Партії демократичного соціалізму).

І ось тепер Оджалан попросив політичного притулку в Італії. Чому він залишив Росію, де, як повідомляють інформаційні агенції ФРН, він пробув майже місяць? Адже депутати Держдуми одностайно підтримали його прохання про політичний притулок. Найімовірніше, Оджалана «тихо попросили» виїхати з РФ, щоб не загострювати політичних відносин із Туреччиною.

Тим часом і Бонн нарешті вирішив покласти край пов'язаним з Оджаланом і РПК проблемам, що вже «дістали» Німеччину. Бундесканцлер Герхард Шрьодер звернувся до прем'єр-міністра Італії Масімо д'Алеми з проханням не передавати Оджалана Туреччині, щоб цей гордіїв вузол розрубав Європейський суд. Адже зіткнення курдів і турків уже почали загрожувати безпеці самих німців. Д'Алема погодився зі Шрьодером, проте нагадав: утримувати Оджалана під наглядом, за законами Італії, можливо до 22 грудня. До цього дня міністри закордонних справ Німеччини та Італії мають підготувати подання з тим, щоб Євросоюз міг вести діалог із Туреччиною, ставши посередником між курдами і турками. Але ЄС аж ніяк не може порушувати питання територіальної цілісності Туреччини. З огляду на це, може йтися лише про права меншин та етнічних груп, які тут мешкають.

Міністерство закордонних справ Туреччини відхилило, однак, пропозицію Німеччини та Італії про передання Оджалана європейському правосуддю, аргументуючи це тим, що карати його може лише Туреччина, якій він заподіяв чимало лиха.

Валентина ПИСАНСЬКА.

Бонн.

Пікет біля турецького посольства в Києві: наша комуністична молодь захищає курдів.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

«Янтар» розквіт у Кіровограді

Справжнім королем виставки-ярмарку»Продекспо-98», влаштованої кіровоградською торговельно-промисловою палатою та спільним підприємством «Інтерконтакт», стало акціонерне товариство «Миколаївський пивзавод».

Довідка: Миколаївський пивзавод «Янтар» введено в експлуатацію у 1973 році. Це перший радянський завод, збудований чеськими компаніями, відомими своїм високоякісним пивом. Сьогодні завод виготовляє світле й темне пиво 11 сортів, безалкогольні напої. Всі види продукції відзначені нагородами на найпрестижніших конкурсах і фестивалях і в нашій країні, і за кордоном.

Не можна сказати, що знайомство кіровоградців із продукцією миколаївських пивоварів відбулося лише цієї осені. Комерсанти давно вже визначилися із попитом населення на якісну вітчизняну продукцію: протягом останніх років пиво «Янтар» поряд зі славнозвісними «Оболонню» та «Роганем» твердо завоювало симпатію у шанувальників напою і посідає у Кіровограді одне з чільних місць з реалізації. Та справжньою сенсацією стало те, що пиво «Янтар» може коштувати майже у півтора разу дешевше, ніж на базарі, і, схоже, в подальшому така ціна має всі шанси надійно стабілізуватися. Бо, як повідомив комерційний директор АТ «Миколаївський пивзавод» Валерій Валецький, найближчим часом підприємство планує відкрити в Кіровограді повноправне представництво, а в майбутньому — спеціалізовані магазини й бари, де пиво «Янтар» продаватимуть населенню за відпускними цінами заводу.

***

— Сьогодні АТ «Миколаївський пивзавод» входить до п'ятірки кращих пивоварних заводів України і переживає своє друге народження, — повідомив журналістам на прес-конференції Валерій Валецький. — Протягом останніх двох років ми щороку збільшуємо випуск продукції на півтора мільйона декалітрів і до грудня маємо вийти на показник шість мільйонів декалітрів за рік. Якість пива «Янтар» не раз підтверджено на різноманітних виставках. На останньому пивному фестивалі «Пивіндустрія-98», який відбувся у Києві, ми одержали п'ять медалей. В тому числі три — золоті. Продукцію свою реалізовуємо в усіх регіонах України та за її межами.

***

Серед основних споживачів своєї продукції Валерій Валецький бачить молодь, студентство. У Миколаєві, за його словами, уже не рідкість — молодіжні пивні бари.

— Я хочу, щоб такі заклади стали місцями молодіжних тусовок, як це широко практикується за кордоном. Молодь треба привернути до культурного вживання пива. Довести їй, що пиво — це добре! Пиво — це клас!

***

Звичайно, як і в будь-якій галузі вітчизняного товаровиробництва, у пивоварінні є труднощі. І основною причиною, що гальмує його процвітання, Валерій Валецький вважає нездорову, невиважену політику уряду, яка по суті спрямована на знищення українського виробника.

— Пиво, як алкоголь і тютюн, є підакцизним товаром. Так і має бути. Це — нормально. Але в усьому повинен переважати здоровий глузд, — каже він. — Донедавна акцизний податок на літр пива становив 0,04 екю. Та комусь в уряді захотілося мати надприбутки, і акцизний податок, так само як і на алкоголь, було збільшено майже втричі. Сьогодні він становить 0,11 екю. Екю прив'язано до долара. А гривня щодо долара впала майже удвічі. От і виходить, що нині лише акцизний збір на одну пляшку пива дорівнює 22 копійкам. Після того, як «загнулися» більшість лікеро-горілчаних заводів, акциз на алкоголь зменшили. Але на пиво він зостався незмінним. Тож напрошується думка: комусь дуже вигідно, щоб ми замість власних напоїв споживали імпортні, які, смію запевнити, аж ніяк не кращі...

***

Звичайно, не обійшлося і без гострих запитань. Одне з них: чи не вважають представники миколаївського пивзаводу свою акцію такою, що зачіпає інтереси кіровоградських колег? Валерій Валецький переконаний, що організований захід є прикладом нормальної, цивілізованої конкуренції.

— Ми за те, щоб у кожному місті України був якнайбільший асортимент товарів з різних куточків держави. Споживач, незважаючи на патріотичні почуття, має право сам вибирати те, що йому більше подобається.

Олег БОНДАР.

Валерій Валецький демонструє продукцію «Янтаря»

Оголошення

Арбітражний суд Херсонської області (325000, м. Херсон, вул. Горького, 18) порушив справу № 6/236-Б про банкрутство товариства з обмеженою відповідальністю «Вікон». Юридична адреса: Херсонська область, м. Цюрупинськ, вул. Промислова, 1, р/р 26005201968001 в Цюрупинському відділенні банку «Україна» Херсонської області, МФО 352178.

Претензії кредиторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Інформація про емісію акцій відкритого акціонерного товариства по газопостачанню та газифікації «Волиньгаз»

Характеристика емітента

Фірмове найменування:

відкрите акціонерне товариство по газопостачанню та газифікації «Волиньгаз».

Місцезнаходження:

263000, м. Луцьк, вул. І. Франка, 12.

Тел.: 2-42-78; факс: 2-41-44.

Зареєстроване 29.12.1994 р. (свідоцтво № 03339459), перереєстроване 13.04.1997 р. виконкомом Луцької міської ради народних депутатів.

Загальний обсяг статутного фонду — 63950 гривень, поділений на 255800 простих іменних акцій номінальною вартістю 0,25 грн.

Обсяг сплаченої частини статутного фонду — 63950 гривень (100%).

Дані про емісію акцій

Рішення про збільшення статутного фонду товариства на суму, що не перевищує суми індексацій балансової вартості основних фондів, зменшених на суму індексацій зносу по них, шляхом додаткової кількості акцій існуючої номінальної вартості прийнято загальними зборами акціонерів (протокол № 2 від 10 квітня 1998 року).

Загальна сума емісії — 5499700 (п'ять мільйонів чотириста дев'яносто дев'ять тисяч сімсот) гривень.

Кількість акцій — 21998800 штук.

Номери акцій від 255801 до 22254600 включно, серія Б.

Номінальна вартість — 0,25 грн.

Вид і категорія акцій — прості іменні акції. Привілейовані акції та акції на пред'явника не випускаються.

Акції випускаються в документарній формі.

Порядок видачі тимчасових зобов'язань

Після 1 грудня акціонерам будуть видані письмові зобов'язання емітента на отримання акцій додаткової емісії.

Порядок отримання акцій

Додаткова кількість акцій буде розподілена серед акціонерів пропорційно їх частці у статутному фонді акціонерного товариства з розрахунку 86 акцій на одну акцію попереднього випуску.

Не пізніше, ніж через 6 місяців після реєстрації випуску акцій в Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку, акціонерне товариство зобов'язане видати акціонерам сертифікати акцій додаткового випуску. Видача їх проводиться за адресою: 263000, Волинська обл., м. Луцьк, вул. І. Франка, 12.

Термін отримання додаткової кількості акцій не обмежується.

Права власників акцій:

— брати участь в управлінні товариством (одна акція — один голос);

— отримувати частину прибутку у вигляді дивідендів;

— отримувати інформацію про діяльність товариства;

— отримувати частину майна товариства у разі його ліквідації пропорційно кількості належних їм акцій;

— розпоряджатися акціями товариства будь-яким чином без обмежень, зокрема продавати чи іншим способом відчужувати їх на користь інших юридичних та фізичних осіб, якщо інше не встановлене чинним законодавством України;

— на першочергове придбання акцій при новій емісії.

К сведению акционеров ЗАО «Донецкая макаронная фабрика»

Сообщаем, что 15 января 1999 г. в 15.00 в красном уголке ЗАО «Донецкая макаронна фабрика» по адресу: 340059, г. Донецк, пр. Ильича, 111 состоится собрание акционеров.

Повестка дня:

1. Об утверждении отчета председателя правления, ревизионной комиссии и главного бухгалтера общества за 1998 г.
2. Избрание председателя правления и президента общества.
3. Утверждение регистратора.
4. Определение стратегии дальнейшего развития основных направлений деятельности общества.

Регистрация участников собрания будет проводиться с 13.00 до 14.30.

Участникам собрания необходимо иметь при себе документ, удостоверяющий личность, а для представителей акционеров — также поручение о передаче им права на участие в собрании.

Правление общества.

АТЗТ Страхова компанія «Енестра»

повідомляє своїм акціонерам, що 21.01.99 р. о 14.00 за адресою: м. Київ, вул. Рейтарська, 21/13, оф. 3., відбудуться установчі збори. На порядку денному — внесення змін до статуту, збільшення статутного фонду та зміни в складі засновників. З усіх питань прохання звертатися за тел. 246-53-39.

ТОВ **«Конкорд-сервіс»** повідомляє про свою ліквідацію.

Претензії з боку кредиторів та дебіторів приймаються протягом 2 місяців з дня опублікування оголошення.

Могилів-Подільська об'єднана державна податкова інспекція порушила справу про банкрутство КСП «Нива», юридична адреса: Вінницька область, Могилів-Подільський район, с. Жеребилівка, р/р 26000200153001 в Могилів-Подільському АК АПБ «Україна», ідентифікаційний код 05525196, на підставі ухвали Вінницького арбітражного суду від 2 листопада 1998 року по справі № 446/5.

Юридичний підручник 2000 року

Міносвіти України підтримало ініціативу видавництва «Юрінком Інтер» щодо проведення конкурсу рукописів на підручники з юридичного фаху. Положення про конкурс друкується в газеті «Юридичний вісник України» від 4 листопада № 44, та дублюється від 3 грудня 1998 р. № 49, а також у Бюлетені законодавства і юридичної практики України № 10 та 11 за 1998 рік.

Заяви на участь у конкурсі подають за адресою: 254209, м. Київ-209, вул. Героїв Дніпра, 31-б, видавництво «Юрінком Інтер» протягом трьох місяців з дня опублікування оголошення.

Видавництво «Юрінком Інтер».

Арбітражний суд Київської області (м. Київ, вул. Жилянська, 58-б) порушив справу № 228/126-98 про банкрутство орендного підприємства «Богуславський цегельний завод», 256830, Київська область, м. Богуслав, вул. Богуславська, 120, р/р 26004200409001 в АК АПБ «Україна» в м. Богуслав, МФО 321068, ЗКПО 03562840.

Претензії кредиторів та заяви можливих санаторів приймаються протягом місяця з дня публікації оголошення.

У номер

✔ **Київ**

Патріотизм треба виховувати

Сьогодні в Києві відбудеться науково-практичний семінар на тему «Збройні сили України як чинник військово-патріотичного виховання молоді».

На семінарі, організованому з ініціативи Київського військового гуманітарного інституту і Дарницької райдержадміністрації Києва, розглядатимуть досвід роботи з молоддю в цьому районі столиці.

✔ **Кіровоград**

Троє в масках вирішили заправитися

Троє невідомих у масках, озброєні обрізом і револьвером, увірвалися на автозаправну станцію у Знам'янці Кіровоградської області. Злочинці вимагали грошей і продуктів. Під час сутички було поранено оператора АЗС і застрелено випадкового клієнта. Зв'язавши капроновим мотузком працівників автозаправної станції, розбійники забрали денну виручку, дві норкові шапки, п'ятдесят літрів бензину і на легковому автомобілі втекли з місця події.

✔ **Житомир**

Перша кров...

30 листопада судова колегія Житомирського обласного суду розпочала розгляд першого епізоду кривавої діяльності Анатолія Оноприєнка — вбивства перших двох жертв з 52.

Сталося це у червні 1989 року. Виїхавши легковиком з Дніпрорудного на трасу Москва—Сімферополь, Оноприєнко і Сергій Рогозін, колишній «афганець», який тепер сидить у залі суду в одній клітці з убивцею, побачили в сутінках «Жигулі», що стояли з вимкненим світлом. Оноприєнко зупинив машину, взяв рушницю й холоднокровно застрелив чоловіка і жінку, які саме відпочивали.

Одинадцять свідків і потерпілих, викликаних по цьому епізоду, в суд не з'явилися. Оноприєнко несподівано став вимагати, щоб йому призначили іншого адвоката. До того ж наполягав, щоб новий адвокат був неодмінно віком до 50 років, євреєм за національністю і мав досвід роботи в міжнародних організаціях. Порадившись, суд вмотивовано відхилив це клопотання.

У відповідь Оноприєнко відмовився давати показання. Рогозін навпаки — охоче виклав свою версію першого епізоду, котра відрізняється низкою подробиць. Суд триває.

По другому епізоду, що розглядався вчора, було запрошено 8 свідків і потерпілих, прибуло ж двоє — з Рівненщини, де й розігралася чергова кривава драма. Оноприєнко застрелив і спалив у машині двох поляків, забравши речі, які були в «Фіаті».

✔ **Сімферополь**

Вибух у тролейбусі

До вибухів петард і ракет, що безупинно лунають на вулицях Криму з наближенням новорічного свята, додався й вибух у салоні тролейбуса.

Слідчо-оперативна група, яка прибула на місце події, виявила залишки запалу від бойової гранати. Його знайшли діти приченплення до гілок ялини біля кафе «Єва». Постраждалому хлопчикові довелося ампутувати пальці правиці. Зважаючи на захоплення юні всілякими «вибуховими» іграшками, міліція автономії оголосила про початок операції «Феєрверк».

Харків

Школярі — «світлофори»

Функції непрацюючих під час віяльного відключення електроенергії світлофорів біля деяких харківських шкіл взяли на себе самі учні. І, з цілком зрозумілих причин, від добровольців побувати в ролі автоінспектора на пожвавлених автомагістралях відбою немає. Адже регулювати рух доводиться під час уроків. Ідея виставлення біля пішохідних переходів шкіл юних позаштатних інспекторів ДАІ, судячи з розповідей учнів, визріла в головах їхніх наставників. Іншої можливості убезпечити перехід дороги учням молодших класів після закінчення уроків у педагогів, очевидно, немає. Працівників Державтоінспекції не вистачає навіть на те, щоб регулювати рух на складних перехрестях.

Слід сказати, що водії поки що покірно виконують вимоги школярів. І все ж таки діти на дорозі — це завжди небезпечно.

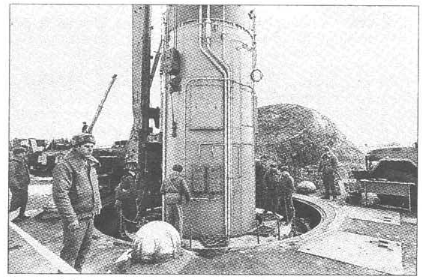
Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Друге дихання «Сатани»

Після закінчення «холодної війни» ракетоносію судилася інша, мирна доля

Конверсія

«Сатана». Саме так на Заході охрестили найпотужнішу у світі міжконтинентальну балістичну ракету 15А18, яка з часів гласності широкому загалу відома як СС-18. Вона спроможна за лічені хвилини доставити в будь-яку точку земної кулі десять боєголовок, перетворити на ядерний пил великі міста, держави й навіть континенти.

Після закінчення «холодної війни» ракетоносію судилася інша, мирна доля. Як повідомив генеральний директор Національного космічного агентства України Олександр Негода, було створено російсько-український консорціум «Космотрас» для конверсії бойових МБР СС-18. Ракетоносій планується дооснастити розгінним блоком, який виготовлятимуть на Південному машинобудівному заводі, де багато років випускали СС-18.

В Україні не залишилося жодної ракети цього класу. СС-18 українського виробництва, які знято з бойового чергування російських збройних сил, використовують для запуску американських комерційних супутників. Бойові ядерні заряди фахівці конверсують міні-супутниками. За попередніми планами, намічено здійснити 140 запусків конверсованої ракети «Дніпро». До речі, навесні з космодрому Байконур уже стартувала перша така ракета. Для здійснення цієї програми на орбіту в короткий термін потрібно відправити 840 супутників-ретрансляторів.

За даними французької газети «Ліберасьйон», запуски супутників ракетоносієм «Дніпро» у 5—6 разів дешевші, ніж західноєвропейськими ракетами. Перший запуск супутників заплановано на 2001 рік. За допомогою мирного «Дніпра» армада супутників утворить навколо нашої планети телекомунікаційну мережу, що дасть змогу кожному бажаючому через комп'ютер спілкуватися, під'єднавшися до основної системи «Інтернет».

Вартість цього проекту оцінюється щонайменше у 9 млрд. доларів. Ініціатором цієї космічної ідеї є відомий американський бізнесмен Білл Гейтс. До реалізації проекту залучено й флагманів космічної індустрії України: ДКБ «Південне», НВО «Південний машинобудівний завод» та НВО «Хартрон». У рамках цієї комерційної програми українські фірми співпрацюють з російськими колегами — АТ «АСКОНД» та «Рособщемаш». Наша країна чи не вперше виходить на ринок комерційних запусків разом із Росією. Ця співпраця є гарантією того, що проект буде втілено за кілька років. Адже надійні СС-18 невблаганно старіють, і їх, за словами заступника генерального директора НКАУ генерал-майора Валерія Литвинова, поступово зніматимуть з бойового чергування й ліквідуватимуть. Отже, зацікавленим сторонам залишається сподіватися, що за першим випробним пуском піде низка робочих стартів «Сатани», які намічено на перший рік нового тисячоліття.

Ольга ВІТ

Комбайн... під вартою

Проблема

Три роки (!) на станції «Вінниця-вантажна» простоює зернозбиральний комбайн, доставлений із Словаччини. Залізничники зазнають від того великих збитків: тільки за зберігання вантажу уже «набігло» більш як 45 тисяч гривень. Та й машина, що стоїть під відкритим небом, має не кращий вигляд: метал почала роз'їдати іржа, потріскали шини. У кабіні навіть встигла вирости... берізка. Дерева, як бачимо, ростуть швидше, ніж прокуратура Вінниці розслідує справу.

У Володимира Сичука, прокурора Вінницької міськпрокуратури, не було великого бажання розмовляти про якийсь там комбайн. За день до зустрічі я попередив пана прокурора про предмет розмови. Сподівався на її конкретність, можливість ознайомитися з документами. Натомість на столі у співрозмовника лежала одна невелика довідка. Без вихідного номера. Без дати. Лише короткий текст, з якого випливало, що згаданий комбайн не є речовим доказом у кримінальній справі, яку розслідувала прокуратура. Адресувався цей, з дозволу сказати документ, Вінницькій митниці — у відповідь на її запит. На запитання: «Коли таке повідомлення надіслане митникам?», — В. Сичук тільки стиснув плечима: «Не пам'ятаю...» (запит було зроблено 7 липня ц. р. — **Авт.**). Можна тільки здогадуватися, чому прокурору не хотілося згадати конкретні факти.

Після того, як бідолаха «Фортшріт» (така марка комбайна, що належить до класу відомих у нас «Домінаторів»), прибув до Вінниці (21 жовтня 1995 року), він одразу потрапив у поле зору... міської прокуратури. Її працівники письмово повідомили керівництво Вінницької митниці, що комбайн є речовим доказом у розслідуванні кримінальної справи проти власника вантажу — МП «КАМ». На залізничній станції, не відаючи про це ні сном, ні духом, самотужки розшукували дорогоцінного (вартість комбайна з оплатою залізниці становила більше як 100 тис. доларів) одержувача.

Не отримавши відповідь на жоден з листів, представник залізниці направився до села Стадниця Вінницького району — місця розташування МП «КАМ» (це його директор О. Коцулим, як значилось у супроводжуючих документах, уклав угоду на поставку комбайна з словацькою фірмою «Конкордія» з м. Кошице). Та у розмові з завідувачкою актово-претензійного відділу станції керівник господарства, де нібито мало бути МП, заявив, що йому про таке нічого невідомо.

Про реальний стан речей залізничники довідались уже після того, як отримали листа з митниці. У ньому повідомлялося: «... комбайн, який надійшов для фірми «КАМ», не може бути реалізований у зв'язку з тим, що проти цієї фірми порушено кримінальну справу. Попереднє розслідування проводить прокуратура м. Вінниці». (Лист датовано 13 червня 1996 року).

Залізничникам, щоправда, від такої відповіді, як кажуть, легше не стало. «За кожен день простою двох російських платформ (на одній був комбайн, на другій — жатка до нього), — каже начальник станції Микола Вапнярук, — доводилося розраховуватись із сусідньою державою швейцарськими франками. От і набігла кругленька сума». М. Вапнярук вирішив звернутися за порадою до правоохоронців: хто, як не вони, першими мали б стояти на варті державних інтересів...

Листа надіслали на ім'я старшого слідчого міськпрокуратури В. Кобилянського, який проводив розслідування згаданої справи. «Прошу вас, йшлося у ньому, — порадити, як можна із меншими збитками для держави розпорядитися вантажем: передати його митниці для реалізації або визначити місце для зберігання в ліцензійному складі...» Було це ще 21 червня 1996 року. Відповіді залізничники чекають донині. Ніби збитки, що вони їх зазнають, не є державною справою.

«Гостя»-невдаху, який дотепер завдає вінницьким залізничникам зайвих клопотів, врешті-решт зсадили із платформи на грішну землю. До комбайна, що став нічийним, нікому нема діла. Кажуть, навіть у господарстві, яке замовляло його, від такої машини відмовилися.

— Я вам ще раз кажу, — наполягав на своєму прокурор, — у даний час комбайн не є речовим доказом у справі. А що з ним робити далі — то вже не наш клопіт...

Віктор СКРИПНИК.
Вінницька область.

Умільці районного масштабу

Кримінал

Історія замовчує, скільки мільйонів шахраїв за час існування людства поклали голови «за метал». На жаль, у нашу епоху «металістів» також — хоч греблю гати.

Користуючись послугами безлічі всіляких заготівельних контор, народ валить туди, немов на базар, з усім, що під руку попадеться. Причому чимало спритників уже не розмінюються на дрібниці, а воліють діяти тільки по-крупному, як, скажімо, тандем конотопців у складі Миколи К. і Володимира М.

Мал. Сергія ТЕРЕЩЕНКА.

Довідавшись, що в піщаному кар'єрі біля села Ключик кілька місяців простоює на «приколі» безхазяйний трактор С-100, вони не стали відкладати справу, а взялися за діло, як мовиться, засукавши рукава: підігнали до кар'єру трейлер, завантажили на нього автокраном багатотонну махину та й хутенько подалися в Конотоп здавати її на металобрухт. Однак цього разу працівники заготконтори засумнівалися у благодійності клієнтів і відразу повідомили про новоявлених «металевих братів» куди слід. У результаті обидва «умільці» переведені співробітниками правоохоронних органів на казенні харчі.

Владислав ЖМУРКОВ.
Сумська область.

Чи то заздрощі взяли, чи то біс попутав

Не того йому шкода, що з'їв,
а того, що залишилося.
Українське прислів'я

Конфліктна ситуація

А якщо приплюсувати ще й Крим...

Навіть на тлі того, що за останні роки ми вже якось звикли (?!) до обвалу в нашій економіці, стан справ у виноградарсько-виноробній галузі держави просто вражає своєю трагічністю. Дар Божий — можливість вирощувати на півдні країни виноград і виробляти цілюще виноградне вино — ми, немов здичавілі атеїсти, нищимо під корінь. Питання лише в тому свідомо чи несвідомо?

На Херсонщині та Миколаївщині вже загинуло майже 10 тисяч гектарів виноградників: їх невчасно захистили від хвороб. З них — 8 тисяч нерозкорчовані. В Одеській області нерозкорчовано 3 тисячі гектарів виноградників. Приплюсуймо сюди ще й Крим. То скільки землі виведено із користування?..

У нас є поля, де виноград не підживлюють років з десять. Про які прибутки з цих ланів можна вести мову? А за підрахунками заступника директора Українського НДІ виноградарства і виноробства ім. В. Таїрова, доктора сільськогосподарських наук Олександра Ляного, якщо на гектар виноградинку витрачати тисячі гривень — добрива, пальне, отрутохімікати тощо, то можна отримати 10 тисяч гривень прибутку. На доказ своїх підрахунків Олександр Дмитрович навів цікаву статистику. У 1984 році під виноградниками в Одеській області було 2 відсотки сільгоспугідь, але галузь давала 20 відсотків прибутку АПК області.

Оскільки ми — діти епохи валових показників, то дозволю ще кілька цифр. Валовий збір винограду для механічної переробки торік становив 171 тисячу тонн. Для порівняння: в Україні були сезони, коли «на-гора» видавали 1 мільйон 200 тисяч тонн. Та навіть ще на початку 90-х років півмільйона тонн ми могли видавати без особливих зусиль.

Торік виноградарство і виноробство вперше були збитковими. Цього року також. Середня врожайність опустилася торік до рівня 19 центнерів з гектара.

І на завершення показу картини розвалу зовсім приголомшуючі цифри. Колись дослідне господарство «Кучурганське» Інституту виноградарства і виноробства гриміло на всю країну. Нині воно розчахнулося, як корова на льоду. Якщо торік середня врожайність винограду в господарстві була... 4 центнери з гектара, то цього року аж 5. Планували валовий збір 2 тисячі тонн, а зібрали 100 тонн. Торік у господарстві не було коштів, щоб закупити отрутохімікати, а цього —заплатити за електроенергію, тож виноградники вчасно не полили. Результат порушення технологій одразу дався взнаки.

Висновок. Догосподарювалися, далі нема куди. Мається на увазі не тільки «Кучурганське», бо й середній цьогорічний урожай винограду на Одещині — 20 центнерів з гектара — також сміховинна цифра. Це біль і неміч держави.

На тобі, небоже, що мені негоже

Хоч як крути, хоч як верти, а держава сама душить курочку, яка несе їй золоті яєчка.

Починаючи з 1992 року уряд прийняв десятки постанов та видав низку інших документів, спрямованих на розвиток галузі. Періодично затверджувалися програми розвитку виноградарства і виноробства до 2000 року, 2005-го, 2010-го. Розроблена навіть ціла концепція розвитку цього сектора АПК. Але далі паперотворчості справа не просунулася, все залишилося лише добрими намірами.

Проголошуючи добрі наміри щодо підтримки вітчизняного виноградаря і винороба, Кабмін на практиці проводить зовсім іншу політику, запроваджуючи цілу низку пільг для іноземних постачальників шампанських виноматеріалів та коньячних спиртів. Звільняє їх від ПДВ, акцизного збору, ввізного мита, навіть сплати ліцензії. Таке слово і діло... Така реальна «турбота» про вітчизняного товаровиробника.

Завдала великої шкоди і хибна політика ціноутворення. За балачками про пріоритетність розвитку села у нас так і не подолали диспаритет цін на сільськогосподарську продукцію та матеріально-технічні ресурси, які споживаються у процесі виробництва. Закупівельні ціни на центнер винограду співвідносяться до цін на техніку, добрива, отрутохімікати тощо, затрачених на його виробництво, як 1 : 5.

За експертними оцінками фахівців, розповіла кандидат економічних наук Джонетта Підгорна, у країнах Західної Європи накопичилося більш як 3 мільярди літрів виноматеріалів, які за підтримки нашого рідного чиновника готові окупувати український ринок. Кому вигідна економічна залежність нашої держави від Заходу і у цій галузі народногосподарського комплексу?

До речі, перші партії імпортних виноматеріалів і коньячних спиртів засвідчили низьку якість. Це і не дивно: добре вино західноєвропейці й самі залюбки вип'ють. Тут з їхнього боку за підтримки нашого уряду спрацьовує принцип: на тобі, небоже, що мені негоже.

Висновок. Якщо держава не в змозі допомогти вітчизняним виноградарям і виноробам, то має хоча б не заважати їм у роботі.

Грім серед ясного неба

Є сьогодні на Одещині господарство, де цьогорічний урожай винограду 70 центнерів з гектара. Дослідне господарство ім. О. Суворова Української аграрної академії, що у селі Оксамитному Болградського району, як маяк у розбурханому морі. Але і маяки має хтось запалювати, підтримувати їх життя. І що більший шторм, більша негода, то важче це робити.

Ці функції щодо «оксамитного маяка» взяло на себе науково-виробниче підприємство «Нива». Ділові відносини ДГ ім. О. Суворова та НВП «Нива» — це приклад поєднання державного і приватного капіталу державних і приватних інтересів заради взаємної вигоди, це державний підхід до підтримки вітчизняного товаровиробника, функціонування галузі, коли сама держава не в змозі це зробити.

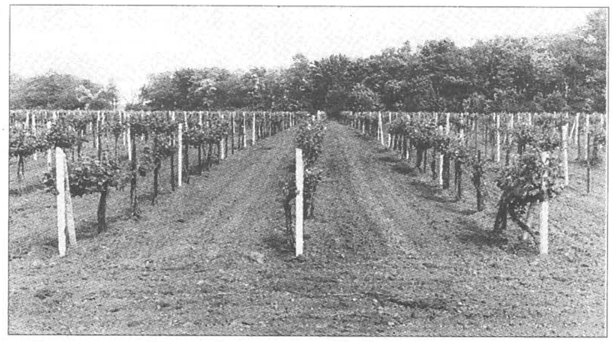
Трохи історії. Своєму народженню «Нива» завдячує групі ентузіастів на чолі з непересічною особою, кандидатом економічних наук Валерієм Тинтуловим. В. Тинтулов твердо переконаний, що його підприємницька стежина — виноробництво. Тож, у 1991 році взявши в оренду закинутий цех-довгобуд НДІ виноградарства і виноробства, ентузіасти організували завод. Взяли кредити. Реанімувавши виробництво, почали випускати прості вина.

Заробивши кошти, змонтували сучасні лінії, встановили нове обладнання для випуску більш високотехнологічної продукції. «Нива» однією з перших у галузі перейшла на мембранну фільтрацію. Клас продукції фірми зріс на порядок. Про це свідчить хоча б те, що їхнє вино «Одеський степ» вже два роки закуплюють до Англії. Консерватори з берегів туманного Альбіону необережні, непродумані кроки не зроблять. Особливо якщо це стосується харчу та питва.

Хоч як би там було, головне питання для людини: а що буде завтра?

Тож піднявши власне виробництво на рівень сучасних технологій, Тинтулов прекрасно розумів, що без сировинної бази далеко не підеш. Якщо підприємець-винороб живе не одним днем, то потрібно вкладати кошти у село, у виноградарство. Свій вибір «Нива» зупинила на ДГ ім. О. Суворова. Щоб не втрачати якість на стадії виноробства, В. Тинтулов і компаньйони вирішили прямо у Оксамитному побудувати цех виноматеріалів, де в перспективі можна буде переробляти на сік ще й яблука та персики.

Сказано—зроблено. Диво, та й годі. За чотири місяці на пустому місці виріс сучасний виробничий корпус. У березні розпочався будівництво, а у серпні цех

прийняв на переробку перші кілограми винограду.

— Начебто заново народилося і наше господарство ім. О. Суворова, — розповідає голова Болградської райдержадміністрації І. Македонський. — Отримавши фінансове підживлення від «Ниви» (80 відсотків усіх затрат на вирощування винограду), господарство повністю розрахувалося з державою, вчасно виплачувало зарплату тощо. Якщо торік «суворовці» зібрали 1800 тонн винограду, то цього року вже більш як 2700. Стрибок відчутний, якщо врахувати, що засушливого літа поверхня грунту прогрівалася до 50 і більше градусів. Скажу, що керівник господарства Анатолій Білоус —один з найкращих у районі. Це наша надія і опора. Побільше б таких, то й економічну скруту держава здолала б швидше. Використовуючи досвід співпраці «Ниви» та «суворовців», ми вирішили створити в районі асоціацію виноробів й виноградарів, поклавши в її основу досвід співпраці «Ниви» і «суворовців». Все краще, що проявило себе на практиці, треба пестити, поширювати і втілювати в життя.

Тож і не дивно, що як грім серед ясного неба прозвучало рішення вченої ради НДІ виноробства і виноградарства про незадовільну роботу А. Білоуса і відмову йому у продовженні контракту на керівництво дослідним господарством.

Висновок. Хто нікуди не пливе — для тих не буває попутного вітру.

Хто на два стільці сідає, той з обох падає

У скарзі працівників дослідного господарства, яку вони направили до багатьох інстанцій, сказано, що конфлікт виник у зв'язку з тим, що директор інституту Анатолій Гульчак вимагав від директора дослідного господарства А. Білоуса передати йому без оплати 60 тонн винограду червоних технічних сортів — майже половину валового збору. Врахуйте ту обставину (вона знадобиться далі), що 80 відсотків всіх витрат при вирощуванні цьогорічного врожаю у господарстві понесло НВП «Нива». Хоча це, по суті, був безпроцентний кредит. До того ж, у договорі між «Нивою» і ДГ передбачалося, що виноград буде відпускатися за цінами, які складуться на ринку на момент купівлі. Затрати неси, а купляй за цінами, які складуться. А. Гульчак вважає, що це кабальна угода. Колектив — навпаки. Не було б такої підтримки, то ДГ ім. О. Суворова, можливо, спіткала б доля інших інститутських дослідних господарств «Кучурганського» (врожай 5ц/га) чи «Таїровського», яке ледве зводить кінці з кінцями. Варто також сказати, що дослідні господарства, як правило, щороку передають інституту для дослідів 10—15 тонн винограду. А. Білоус від такої кількості не відмовився і передав на наукові цілі 15 тонн винограду.

Колектив вважає також необгрунтованими вимоги директора інституту на оплату саджанців за ціною, яка втричі перевищує вітчизняні тарифи на подібну продукцію і вдвічі — рівень зарубіжних цін. Хоча за законом оплата саджанців ... має здійснюватися з держбюджету, інституту треба лише підготувати відповідні документи, а не дерти шкуру з селян.

Не буду вдаватися у правову та економічну оцінки конфлікту. Сподіваюсь, це професійно зроблять спеціалісти тих інстанцій, куди спрямували свою скаргу-біль селяни із Оксамитного. Не може залишитися без відповіді заклик на допомогу 320 працівників дослідного господарства. Зрештою, це може зробити й суд, якщо справа дійде до нього.

Скажу лише, що глава райдержадміністрації Іван Македонський вважає, що це не конфлікт, а просто непорозуміння. Директора «з'їсти» він не дасть, бо з ким тоді працювати, як не з такими керівниками, як А. Білоус. До того ж, без згоди районної виконавчої влади кадрові рішення не проходять.

А заступник глави Одеської облдержадміністрації, який відає питаннями АПК, Василь Калинчук вважає, що має місце недоречне перетягування ковдри з боку А. Гульчака. До того ж, закон на боці «суворовців», бо будь-яке господарство, що входить в систему Аграрної академії наук, в принципі може змінити статус підпорядкування, а то і вийти із системи УААН за згодою президії. Необхідно лише представити у Кабмін відповідні документи і директор інституту залишиться взагалі осторонь. А співробітництво приватного і державного капіталу треба лише вітати, бо якби «Нива» не направила свої інвестиції «суворовцям», то вони б не мали такого врожаю. Тоді й А. Гульчаку не було б на що претендувати, підкреслив В. Калинчук.

До речі, про А. Гульчака і «Ниву». Як з'ясувалося, свого часу і вони співпрацювали. Коли В. Тинтулов з компаньйонами захотів взяти в оренду закинутий інститутський цех-довгобуд, то Анатолій Борисович пішов їм назустріч.

Законодавство змінювалося, і договір оренди у 1993 році «Нива» вже уклала не з державною організацією, якою є інститут, а безпосередньо із ФДМ. Потім, як уже згадувалося, «Нива» викупила завод у власність.

Як кажуть, дві моралі на одній вулиці вжитися не можуть. Хто скрізь, той ніде. І все-таки, з Гульчаками розлучилися полюбовно. Вже колишні компаньйони тут же домовилися, що не будуть більше шкодити один одному. На цьому і розійшлися. Але, як виявилось, світ тісний. От тільки для кого?..

Злі язики в Одесі подейкують, що начебто А. Гульчак почав «війну» з А. Білоусом, коли дізнався, що «Нива» збирається разом з англійцями будувати ще один завод у Тарутинській зоні. Чи то заздрощі взяли, чи то якийсь біс попутав. Адже тандем «Нива» — ДГ ім. О. Суворова процвітав, а решта дослідних інститутських господарств катастрофічно занепадали. Відтак, тінь від їх невдалого господарювання лягала і на директора інституту. А втім, хтозна, чому так вийшло насправді...

Висновок. Добро втратиш — наживеш, честь утратиш — пропадеш.

Леонід БРОВЧЕНКО.

Одеська область.

У номер

✔ **Дніпропетровськ**

Ми довго мовчки відступали

Тваринники Покровського району одними з перших на Дніпропетровщині не забажали більше миритися з занепадом своєї галузі. У колись потужному колгоспі ім. К. Маркса поновили дійне стадо корів. Знову утримують понад тисячу голів худоби, половина з яких — молодняк. А на кінець року надоять більше трьох тисяч кілограмів молока від корови. В КСП «Україна» відроджують свиновідгодівельну ферму: закупили понад триста голів племінних поросят. Нинішні прирости їх живої ваги сягають 500 грамів на добу. І там, і тут, як і в багатьох інших господарствах району, підготувалися до зимового утримання.

✔ **Полтава**

Комбінат знову «нахімічив»

У вересні цього року «Голос України» детально інформував читачів про загадкову хворобу, якою у 1995 і 1997 роках у місті гірників Комсомольську було вражено понад 400 осіб, переважно чоловічої статі. У них спостерігалися підвищення температури, кашель, задуха, бронхіальні явища з ускладненнями. Характерно, що епідемія загадкової недуги в обох випадках спалахувала саме в листопаді — в період осінньої негоди — на цьому наголошував головний державний санітарний лікар області Валентин Шаповал.

На підставі численних матеріалів медики дійшли висновку, що незвичні захворювання в місті виникають під впливом комбінованої дії хімічних елементів, які надходять у повітря з промисловими викидами Полтавського гірничо-збагачувального комбінату. Іншими словами, спалахи хвороби прямо пов'язані з діяльністю цього підприємства.

За даними обласної СЕС, станом на 30 листопада до лікарні з ознаками бронхіальної задухи звернулося 79 осіб, 41 з яких госпіталізовано.

✔ **Луцьк**

Помідори на снігу: червоне на білому

У теплицях Волинського тепличного комбінату дозріли помідори. З трьох гектарів закритого грунту вже зібрано і відвантажено в магазини майже 700 тонн помідорів, які вирощують за новою технологією, використовуючи сорти голландської та ізраїльської селекцій. З квадратного метра тут зібрали по 20 кілограмів томатів. А ще планують наступного року зібрати не менш як 800 тонн огірків. Зараз для цього готують грунт.

✔ **Вінниця**

Селяни прилучилися до прекрасного

Не в престижній столичній галереї, а у виставковій залі сільської середньої школи (Некрасове Вінницького району) відкрив свою персональну виставку відомий вінницький художник Юрій Кізімов (на знімку). Обділені матеріально й духовно, селяни щиро дякували митцю за мить спілкування з прекрасним.

Фото Олександра ГОРДІЄВИЧА (ДІНАУ).

Пропонуються захищені чорноземи. І у великих кількостях

Досвід

Голова правління АТ «АгроРось» Петро Євич упевнений: майбутнє сільгоспвиробництва — за найсучаснішими технологіями.

Наступного сільськогосподарського сезону до суцільних негараздів на селі, вірогідно, додасться ще один —брак засобів захисту рослин. На 100 мільйонах доларів у загальнодержавному масштабі зупинився на початку року «лічильник» заборгованості аграрників перед іноземними виробниками і дистриб'юторами за надані під урожай пестициди. Впродовж сезону «набігло» ще 80 мільйонів. Причини нерозрахунків, вважають майже всі постачальники, які працюють на цьому ринку і з якими довелося спілкуватися, не брак в аграрників вирощеного, щоб розрахуватися, а втручання державних органів у стосунки «посередник — виробник».

З наслідками такого втручання довелось ознайомитися у старовинному Корсунь-Шевченківському, що на Черкащині, який завдяки акціонерному товариству «АгроРось», що базується тут, можна вважати таким собі вітчизняним центром агробізнесу. Надання господарникам сучасної посівної та збиральної техніки, забезпечення села пестицидами, добривами, пально-мастильними матеріалами, проведення науково-технічних семінарів, залучення до співпраці технічних спеціалістів у галузі насінництва, апробація нових засобів захисту рослин, а отже, одержання оперативної інформації щодо цих препаратів — ось далеко не повний перелік з довжелезного списку сервісних послуг, спрямованих на підтримку вітчизняного виробника.

Перше, що зробив голова правління АТ Петро Євич, коли я приїхала, ознайомив мене з предметом своїх гордощів — нещодавно збудованим за містом агророський митно-ліцензійним комплексом (**на фото**).

Він — найсучасніший серед подібних у Східній Європі, вводить у курс справи Петро Євич, показуючи величезну споруду, — «кладезь» засобів захисту рослин виробництва всесвітньо відомих фірм: «Дюпон», «ФМСі», «Байєр», «Юніроял», «Сумітомо», «Хіноїн», а також сільгосптехніки, насіння та міндобрив.

— Нинішнього сезону, як і чотири роки поспіль (саме такий проміжок часу працює «АгроРось» у сільськогосподарському виробництві — **Г. С.**), підприємство, — розповів голова правління АТ, —активно допомагало товаровиробнику. Надто активно. Звідси і наслідки. Приміром, Січневий цукрозавод (с. Озерна Білоцерківського району, що на Київщині), одне з багатьох виробництв, яке брало в «АгроРосі» засоби захисту рослин під майбутній урожай, заборгував товариству понад 273 тисячі умовних одиниць. З 300 колективних підприємств, які позичали хімзасоби, остаточно розрахувалися лише 10. От і виходить: поки господарники думають платити чи не платити, в «АгроРосі» у пожежному порядку вишукують інші способи отримання прибутків, щоб розрахуватися з іноземними партнерами.

Втім, є й безліч позитивних прикладів співпраці сільгосппідприємств з цим акціонерним товариством. За словами Петра Євича, господарники тепер прагнуть опанувати найсучасніші агротехнології, впроваджувати прогресивні форми організації праці, що в підсумку позитивно впливає на польові дивіденди. Тому кількість клієнтів АТ, охочих захищати чорноземи від бур'янів та шкідників ефективними препаратами від «АгроРосі», з року в рік збільшується.

Галина СТЕБЛИК.

Черкаська область.

Фермери обіцяють помирати останніми

Підсумки агросезону-98: у банкрути «пошилися» 95% КСП і 10—12% фермерів.

Перспектива

Виголошене лідерами Асоціації фермерського руху на прес-конференції «Ми підготували Концепцію відродження сільського господарства України» такого ефекту, як у свій час знамените «До нас їде ревізор», серед представників мас-медіа не викликало. Пишуча братія, яка на своєму віку вже бачила і перебачила цих концепцій, і надалі інертно водила ручками по аркушах. У президії до такої інфантильності, здається, підготувалися, а тому одразу зазначили, що у фермерському антикризовому проекті є дещо новеньке. По-перше, це доволі оригінальне гасло, під яким документ воюватиме з економічним хаосом: «Реформи —відродження сільського господарства — відродження держави». Друге ноу-хау, за твердженням розробників, те, що епохальний трактат не кабінетний, а від плуга та землі. Третя ударна відмінність, як наголошували, міститься безпосередньо в тексті — передбачено не абстрактний підхід до реанімації когось чи чогось, а відродження селянина як приватного власника. Підняти село, мовляв, лише такому під силу.

Сьомий рік, підкреслювали, у вітчизні наступають на одні й ті самі граблі: не підтримують фінансово приватного товаровиробника. Ото, якби допомагали. А так... Тому на прес-конференції прописали і пігулки від кризових хвороб. Єдино можливі рятівні ліки —запровадження ринку землі, без якого справді приватної власності, вважають фермерські лідери, у агросекторі не буває. Відтак і інвестор на село прийде, а з ним — багато чого необхідного для агровиробництва з'явиться.

Слова, що фермер «продуктивніший» за колгоспника і, якщо й вимиратиме у вітчизняному економічному «льодовому періоді», то останнім, промовці підкріпили статистикою. Маючи 15% землі нові господарі виробляють 65% товарної продукції. А ще, тоді як на кінець року в банкрутах «ходитимуть» 95% КСП, то фермерів — 10—12%. І це за умови, що вільні землероби і тваринники приховують напродуковане. Інакше — «з'їли» б податки: на 1000 гривень заробленого їх нараховують 1020 гривень.

Сумно, але за таких обставин вимирати, здається, і тим, й іншим таки доведеться.

Іван ЛАЗНЮК.

Щоб зерно держрезерву не зазнавало втрат

Розпорядженням уряду 8 хлібних баз, 10 комбінатів хлібопродуктів та 1 елеватор в місячний термін буде передано із складу Державної акціонерної компанії «Хліб України» до сфери управління Держкомрезерву.

У такий спосіб буде сконцентровано зерно державного резерву, яке досі зберігалося на 480 хлібоприймальних підприємствах, що надто ускладнювало облік і контроль його якості, призводило до нецільового використання. Крім того, на переданих комбінатах можна буде щороку освіжати 500 тисяч тонн зерна з подальшою переробкою його на борошно і крупи. Все це значно знизить витрати на зберігання зерна держрезерву.

Редактор номера Леонід БРОВЧЕНКО.
Анатолій ГОРЛОВ (перший заступник головного редактора).
Редколегія: Олександр БІЛИК, Леонід БРОВЧЕНКО, Анатолій ГОРЛОВ, Віталій ЖЕЖЕРА, Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ, Світлана ПИСАРЕНКО, Сергій ПРАВДЕНКО, Анатолій СОЛОНСЬКИЙ, Віталій СУДДЯ.

◊ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
◊ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
◊ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.
◊ Рукописів не повертаємо.
◊ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 193926.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50

Зам. 0311231.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Голос України

Газета виходить з 1 січня 1991 року.
Адреса ВР України: 252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5.
Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
ТЕЛЕФОНИ: для довідок —441-88-23; телефакс —224-72-54; відділ реклами —441-89-34, 441-89-44; телефакс —449-85-62.
E-mail: sekret@golos.relc.com

Засновник і видавець — Верховна Рада України